СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза".

Рокъ X. Олифантъ, Па. Четверъ 29-го Мая 1902. Число 22.

Переглядъ тыждневый.

Маємо новый доказъ ск.женого назадництва американьскихъ верховодовъ. Недавно внесено въ конґресѣ проектъ до закона, аби безъ пашпортовъ не пускати нѣкого до Спол. Державъ. Конґресова комісія для справъ заграничныхъ одобрила его и поручає ухвалити, про те прійде ними днями до дебатъ и до формального голосованя надъ нимъ.

Буде се нове средство до зачиненя границь Сполученыхъ Державъ передъ напливомъ интелѣґентныхъ иміґрантовъ. Якъ звѣсно, много высоко образованыхъ людей утѣкає зъ Европы передъ полѣтичнымъ гнетомъ, вôдъ войска, нужды, довговъ и т. п. а такй не всегда можуть одержати пашпортъ. Бôльша половина зъ нихъ удає ся до вôльнои Америки, де приносить свѣтло правды, науки и поступу. Та якразъ сесе не по нутру було американьскимъ назадникамъ, тымъ то и придумали чортôвскій плянъ. Дуже имовѣрно, що конґресъ ухвалить новый законъ, а тогдѣ будь здорова вôльна Америко! Правда не буде мати до тебе доступу, бо въ нынѣшныхъ часахъ нѣхто не выдасть еи пашпорта...

Страйкъ майнеровъ закипѣвъ зъ цѣлою силою. На великôмъ теренѣ твердого вугля не робить нѣ одна „бреха", нѣ одна копальня. Все мовчить, притихло, наче-бъ занѣмѣло або завмерло. Десятки тысячь вугляровъ-робôтниковъ розъѣхало ся свѣтами, многій найшли собѣ иншу роботу, а прочій рѣшили ся терпѣти радше найбôльшу нужду, якъ вертати до працѣ на давныхъ условяхъ. Треба запримѣтити, що страйкуючй поводять ся дуже тактовно. Доси не прийшло нѣгде до найменшихъ заворушень, а капіталісты, помимо великои охоты, не мали ще нагоды покликати войско и втопити свою лють въ ихъ крови. Навѣть интриґи и цѣлй ватаги грубо плаченыхъ шпѣгуновъ не въ силѣ засѣяти зневѣру въ рядахъ робôтниковъ. Всѣ стоять твердо мовъ скала, що є найлѣпшимъ доказомъ ихъ знаменитои орґанізаціи. Лише въ охрестности Скрентонъ, Па. колькохъ пôдплаченыхъ Юдовъ-Искаріотовъ старало ся намовити частину майнерскихъ помôчниковъ („лєбровъ"), абы понехали страйкъ и ишли дороботы. Бажали тымъ способомъ зломити солідарность страйкуючихъ и розбити юнію, але не повело ся имъ. Проводирѣ робôтниковъ, а головно президентъ Мічелъ, всѣли приговкати нерозумныхъ. Взагалѣ, през. Мічелъ бере ся енерґічно до дѣла, абы повести робôтниковъ да побѣды. Вôдъ початку страйку осѣвъ въ осередку страйкового руху, въ Вілкберъ, Па., звôдки кермує цѣлымъ рухомъ. Ту дня 14 с. м. вôдбула ся конференція єкзекутивного комітету юніи, на якій порѣшено, що вôдъ 2. червня с. р. почавши, мають выйти на страйкъ всѣ машиністы, гайцери и робôтники вôдъ помпъ. При праци можуть лишити ся лишь въ такôмъ случаю, наколи компаніи згодять ся дати имъ 8-годинный день працѣ.

Мѣжь тымъ у цѣлой сходной Пенсилвеніи потахає весь торговельный и промысловый рухъ; много пôдпріємцѣвъ звиває свôй интересъ; уголь страшно подорожѣвъ, а въ Чікаґо, Джолієтъ, Питсбурґу, Мілвоке, Филаделфіи и иншихъ фабричныхъ мѣстахъ сильно дає ся вôдчувати недостача вугля. Чимало великихъ фабрикъ знову зачинено сими днями. Мимо того весь загалъ симпатизує зô страйкерами. Европа и Америка слѣдять бачно за ходомъ страйку и взагалѣ є вповнѣ оправдана надѣя, що коли страйкери будуть дальше такъ держати ся, якъ доси, то за мѣсяць, пôвтора зможуть святкувати день побѣды. Властителѣ майновъ вже теперъ мякнуть, бо починають говорити о приверненю до житя мирового суду, та робôтники наученй досвѣдомъ не гадають дати себе зловити на полову. На балю міліонеровъ въ Ню Йорку звѣсный проводиръ капіталістовъ Маркъ Ганна, накликувавъ компаністовъ до уступчивости. Вволѣтъ деякй справедливй бажаня робôтниковъ — говоривъ сей катогонъ — будьте уступчивыми, бо лишь тымъ можна ихъ здержати вôдъ переходу на дорогу революційного соціялізму.

На Филиппинахъ не перестає лютувати холера. Сконстантовано, що на сю страшну недугу померло доси 3.490 особъ.

Зъ острова Минденео доносить ґенералъ Дейвісъ, що народъ Моровъ вже зовсѣмъ успокоѣвъ ся, зъ выимкою тои частины краю, де володѣє султанъ Роті. Той розбишака загорнувъ вôдъ американьскои арміи кôлькасєть штукъ худобы и теперь приготовляє ся до войны. Повновласникамъ правительства, якй бажали навязати зъ нимъ мировй переговоры, заявивъ оногды, що хоче войны и буде боротися до послѣдной каплѣ крови. Мимо того Американцѣ не дуже налякали ся. Ґен. Шефі, рапортуючи о той справѣ до міністерства войны, додає, що зъ Ротіомъ не симпатизує нѣ оденъ начальникъ и вонъ вспѣє незабаромъ здѣлати его слухнянымъ.

Зъ нагоды проголошеня независимости Кубы, американьска праса широко розписує ся о еи будучинѣ. Головно розчовнує ся пытане, чи молоденька република вспѣє удержати ся чи нѣ. На се такъ вôдповѣдає оденъ зъ найвызначнѣйшихъ кубаньскихъ політиковъ: „Кубанцѣ въ довголѣтной борбѣ о волю пôзнали еи цѣну и вспѣють правити собою. Ходить лише о матеріяльнй средства, хочь и тй найдуть ся, наколи будемо жити въ згодѣ зô Сп. Державами и зъ Ишпанцями, якй лишили ся на Кубѣ. Першй можуть вôдчинити свои границѣ для нашихъ товаровъ, а другй (Ишпанцѣ) пôдопруть насъ морально й матеріяльно и то тымъ бôльше, що въ ихъ рукахъ находить ся 70 процентъ майна Кубы. Вѣримо твердо, що такъ одного якъ и другого, дôпнемо"

Кореспондентъ лондонского дневника „Daily Mail" подавъ оногды сензаційну вѣсть о атентатѣ на жите австрійского цѣсаря Францъ Йосифа I. Цѣсарь ѣхавъ на дняхъ нôчнымъ поѣздомъ зъ Вѣдня до Будапешту. Десять мінутъ передъ приходомъ цѣсаря зревѣдовано поѣздъ и найдено въ ваґонѣ динамітову бомбу обвинену въ папѣръ. Бомба такъ була зладжена, що мала выбухнути сейчасъ по вступленю цѣсаря до ваґона. Колька желѣзничихъ урядниковъ покарано зъ тои причины и заряджено доходженя. Цѣлу справу держать въ тайнѣ, а вѣденьскимъ дневникамъ заборонено писати о нѣй.

Вѣсть о заговорѣ на жите ишпаньского короляка потверджує ся также, хочь не можна привязувати до нен великои ваги. Днесь самй коронованй головы выдумують иногдѣ неистнуючй заговоры для сензаціи и политичныхъ цѣлей.

Зъ Росіи йде одна вѣстка за другою о хлопскôй революціи. До „Daily Express" доносять, що близь Нижнього Новгороду повѣсили хлопы трехъ правительственныхъ комісаровъ. Въ другôмъ мѣсци хлопы побѣдили 2 батальоны пѣхоты, пустили зъ дымомъ колька паньскихъ дворовъ, а всюды лунають кличѣ до ворохобнѣ. Мѣжь иншими ходить чутка, що дуже часто войско не хоче стрѣляти до збунтованыхъ хлоповъ, наслѣдкомъ чого роздѣлено колька батальоновъ и розстрѣляно много вояковъ. Найсильнѣйшій революційный рухъ слѣдный въ полтавскій ґуберніи, въ саратовскій и надъ Волгою. Хлопы уоруженй въ косы, цѣпы и палки бють ся зъ вôйскомъ. Аґітаторы въ мундурахъ царскихъ адютантовъ розкидають фальшивй указы, котрыми царь даровує нѣбы-то хлопамъ паньску землю. Въ Полтавѣ повѣсили недавно двохъ студентовъ, якй мали писати и розкидати згаданй указы. Въ арміи ґровно жь панує велике невдоволене и напружене, мовь въ передодни великои революціи. Зъ Варшавы доносять, наче бъ пôсля урядовыхъ справоздань убито въ пятьохъ ґуберніяхъ 56, а ранено 167 хлоповъ. Зъ огляду на російску цензуру и зачиненй границѣ можна смѣло твердити, що донесеня дневниковъ є тôлько слабымъ вôдгукомъ того, що дѣйсно дѣє ся.

Кождого дня можна надѣяти ся заключеня мира въ пол. Африцѣ. Всѣ приватнй и урядовй донесеня говорять о тôмъ. Дня 22. с. м. зъѣхали ся бурскй представителѣ до Преторіи, де цѣлый день радили ся зъ лордомъ Милнеромъ і Кічнеромъ. Выслѣдокъ нарадъ незвѣсный, але загально твердять, що условя мира вже уложенй и Буры згодили ся на нихъ. Оденъ членъ анґлійского парляменту, котрый стоитъ въ близькихъ зносинахъ зъ правительствомъ, заявивъ оногды передъ репрезентантомъ прасы, що пôсля его гадки все поладнано. Свѣтъ дознає ся незабаромъ о анґлійскихъ условяхъ, якй дуже догôднй для Буровъ. На часъ мировыхъ переговоровъ войну задержано въ цѣлой пол. Африцѣ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Май.		
29	Ч.	Модеста
30	П.	Андроника
31	С.	Теодота, Юліи
1	Н.	6. Слѣп. Патрикія
2	П.	Талалея
3	В.	† Константина и Єлены
4	С.	Василиска

— **Особовый** поѣздъ желѣзницѣ „Ґрендъ Тронкъ" выскочивъ изъ шинъ 22. с. м. коло стаціи Мішевоке, Инд. въ наслѣдокъ чого 25 подорожныхъ тяжко потовкло ся. Нещасте лучило ся зъ вины пересувача шинъ, котрый ихъ зле пересунувъ.

— **Часописи** доносять, немовь бы италійска королева, вдова Марґарита, загадувала вступити до монастыря. Тамъ було бъ не зле всѣмъ королямъ и королевымъ...

— **Руска** дівчина, 20 літна, донька Юрия Гнідого, вмерла в дивний спосіб — як доносять з Rosthern, Saska., — що служила у римаря також. Коли пані віділхала до Prince Albert, то римар починав собі з нею по звірски, через що она переляканa втікала в ночи від него. Він побіг за нею на здогін, подибав на преріях і завертав домів. Она так сильно перелякалась, що по кількох днях вмерла.

— **Померший** недавно ню-йорскій архіепископъ Каріґенъ, полишивъ около 400.000 доляровъ майна. Очевидно — шукавъ щастя въ долярахъ, а Христосъ такъ ясно и не двозначно проповѣдавъ, що скорше верблюдъ перелѣзе черезъ ухо иглы, якъ богачь увôйде до царства небесного.... Ну, але не дивниця, бо й »біґъ-босъ« надъ всѣма епископами и архіепископами — папа римскій, має на колька сотъ міліоновъ доляровъ майна.

— **Зливы** и повени надѣлали минувшого тыжня въ Мінесотѣ безлѣчь накости. Найбôльше нещасте стало ся коло Престонъ, Міч., де вода перервала гать величезного ставу и въ одной хвили залила цѣлу охрестность. Пять особъ и около 1000 штукъ худобы утопило ся, а домы, будинки, рôльничй знаряды, склады и т. п. понищенй або поплыли зъ водою.

— **Незабаромъ** скôнчить ся будова серпентиновои желѣзницѣ на вульканъ Етну (въ Италіи). Желѣзница, довга на 113 кільометрьвъ, обѣгає вульканъ колька разовъ довкруги, здôймаючись постепенно въ гору. Мѣсцями бѣжить понадъ страшними безвѣстями, по застиглыхъ потокахъ лавы и попри малй выгаслѣ кратери.

— **Пôдчасъ,** коли циркъ Рабинсона нарадувавъ дня 21. с. м. по улицяхъ мѣста Ворренъ, Па., вôдчинили ся случайно дверѣ желѣзнои клѣтки, въ якій везено 2. великихъ медведѣвъ. Звѣрюки скористали зъ нагоды и выскочили на улицю мѣжь численну публику. Повставъ великій переполохъ; колька жѣнокъ зомлѣло. На щасте медведѣ не кидали ся на людей, лише почимчикували въ сторону недалекихъ корчовъ. Выслано за тими колька псовъ, якй догнали ихъ надъ рѣкою. Одного медведя зловили, а другій переплив рѣку и пропавъ у корчахъ.

— **Грôзный** гураґанъ перелетѣвъ 19. с. м. понадъ западнымъ Тексасомъ и лишивъ по собѣ страшну признаку. Безлѣчь будинковъ завалило ся; цѣлй лѣсы и сады повыриванй зъ корѣнемъ, мосты понищенй; телеґрафічнй и телефонічнй стовпы поломанй; дроты попоерыванй, а комунікація задержана. Мѣсто Ґолиатъ, Текс. въ протягу 5-охъ минутъ лягло въ звалищахъ, при чômъ 200 особъ було покалѣченыхъ, а около 150 погибло. Въ мѣстѣ лише колька домовъ и судовый будинокъ лишили ся цѣло, якй сейчасъ замѣнено на шпиталѣ. Замѣтно, що у многихъ раненыхъ лѣкарѣ сконстантували затроєне крови, наслѣдкомъ чого тяжко ихъ буде уратувати вôдъ смерти.

— **Начальника** тайнои поліціи въ Миннеаполисъ, Мін., панка Ф. В. Емса, увязнено мин. тижня вразъ изъ трома найстаршими дектективами, бо, бо... ажь встыдъ казати, — показало ся, що они були въ спôлцѣ зъ ватагою злодѣѣвъ и розбишаковъ, якй обкрадали цѣле мѣсто. Злодюги оперували собѣ беспечно. (пôдъ охороною тайнои поліціи), а за те начальникъ и его штабъ одержували двѣ пятыхъ изъ злодѣйскои добичѣ. Цѣлый сей „бізнесъ" зрадивъ оденъ зъ дектективовъ, котрого покривдили при подѣлѣ. Доказы, предложенй нимъ були такъ яснй, що „ґрендъ джюрі" приказали сейчасъ увязнити начальника. Все те выкликало въ Миннеаполисъ тымъ бôльшу сензацію, що Ф. В. Емсъ бувъ майоромъ на Филипинахъ и є братомъ теперѣшного ситимайора (посадника).

— **Вязниця** не всегда буває лѣкомъ для злочинцѣвъ. К. Джіґентъ, котрый вôдсиджувавъ кару за якусь дрôбну провину у вязници въ Кантонъ, О. допустивъ ся дня 21. с. м. подвôйного убійства. При будовѣ одного дому, де арештанты працювали, Джіґентъ вырвавъ ключникови вязницѣ револьверъ зъ кишенѣ и на мѣсци застрѣливъ контрактора Ґ. Джекобса и смертельно ранивъ вязничого сторожа Ґ. Стона. На голосъ стрѣловъ збѣгли ся прочй сторожѣ и почали также стрѣляти до убійника. Въ 10 минутъ опôсля Джіґентъ сконавъ, прошитый 35-ма кулями.

— **Велика** пожежа навѣстила галицке мѣсточко Радеховъ. Згорѣвъ великій броваръ ґр. Стан. Баденього и 56 селяньскихъ загородъ. Въ огни полибло двоє людей и колька штукъ худобы.

— **Ударомъ** сокиры и пробитємъ горла въ двохъ мѣсяцяхъ замордувавъ селянинъ Бляжко Веселый зъ Глубочка пов. борщôвского, въ Галичинѣ, свою жену, а опôсля пôшовъ до стодолы и тамъ замкнувшись, перерѣзавъ собѣ бритвою горло вôдъ уха до уха. Причина того чину незвѣсна.

— **Се бувъ** бы встыдъ и ганьба, если-бъ кождый членъ „Союза" не купивъ календаря, що выдавъ „Союзъ". Доходъ зъ календаря иде до каси „Союза".

Про кольонії в Арґентині.

Від кількох літ зачуваемо часом також про еміґрацию галицких і буковиньских солян до Арґентини; длятого важна річ довідатись щось докладного про услівя тої еміґрациї. В сій справі подибуемо подрібні поясненя в довгій статї німецкої арґентиньскої ґазети (Argentinisches Tageblatt), що виходить в Buenos Aires'ї. Отсе випишемо з неї, що найважнїйше.

Від р. 1897 — пише автор статї — звивають ся аґенти Міслера в Бремі, щоби між сільским населенем в Галичинї і Буковинї намовляти людий до еміґрациї до Арґентини, а іменно до країни Missiones на кольонію Apostoles. Заходи ті мають доси несподіваний успіх, особливо завдяки тим листам, які осївши вже в Apostoles'ї кольоністи висилають до своеї вітчини, вихвалюючи гаразди своеї нової заморскої вітчини. Припадково познакомив ся я зо змістом одного такого листу і мимоволї став підозрівати, що лист той виплывае не з переконаня пишучого, а з інтенциї якогось аґента. Прийшло менї при тім також на гадку: Коли Apostoles так добре надае ся до кольонізациї, то чому стягають туди австрийских Поляків і Русинів, котрі при своїй темнотї і инших хибах так мало здатні до кольонізациї? І чому стягане кольоністів віддано одній лише фірмі Міслера, котра в справах совісти дуже хиткі мае понятя, як се вже нераз показало ся, так що бремский сенат вже надумував ся, чи [illegible] відобрати би тій фірмі [illegible]ю? Мої здогади, що [illegible]м чиста справа, на[illegible] ще більшої сили, коли я довідав ся, що фірма Міслера мае в Apostoles'ї свого аґента, якогось Поляка зо Львова, котрий тамошним кольоністам, переважно неписьменним, служить за писаря. „Отже то він певно пише й ті листи з похвалами нового житя!" подумав я собі. Мене зібрала охота поїхати на місце і самому переконати ся о станї річи. Однако перед тим поперечитував я все, що доторкае країни Misiones.

По такім вступі подае автор коротку історию тої країни і її кольонізациї. Ми-ж мусимо замітити, що Misiones лежить сорозмірно вузкою а довгою полосою межи ріками Параною і Уруґваем, притикае від північного заходу до країни Параґваю, від півночи і північного сходу до країни Парани, від полудня до країни Rio Grande do Sul.

Під конець 1896 р. ґубернатор країни Misiones постановив вибрати Apostoles для нової взірцевої кольонії. В тій місцевости, віддаленій від ріки Уруґваю 15 миль і так само від місцевости Posadas, ще в р. 1632 поселились були езуїти. Коли езуїтів прогнано, кольонія цілком підупала, так що тільки злодії і розбишаки там хоронили ся. В р. 1895 була вся околиця цілком пуста, без худоби, а на просторі 690 квадр. кільометрів стояло лише 170 лїпянок, травою критих, в котрих жило 1263 душ, по більшій части Бразилійцї.

В роках 80-тих мин. столїтя почало бразилійске правительство бразилійску часть країни Місіонес заселяти австрийскими Поляками і Русинами, людьми дуже невибагливими. Бразилійский нелад спонукав кілька родин з тих поселеньців перебрати ся на арґентиньску сторону, де найшли роботу і оказали ся добрими а дешевими робітниками. Се звернуло увагу ґубернатора, і він війшов у звязь з Міслером. В серпни 1897 р. прийшло з Галичини перших 14 родин і їх поселено в Апостолесї. Згодом уладжено услівя кольонізациї так: правительство платить кольоністам дорогу аж на місце поселеня; дае 50 гектарів землї і пожичае на перше уладжене господарства і на прожиток до перших жнив найбільше 500 долярів, котрі поселенець мае звернути в пяти річних ратах.

Заіменовано в Апостолесї Поляка Йосифа Бялостоцкого з Варшави адміністратором, наставлено в іміґрацийнім домі в Буенос Айресї Поляка товмачем, а в бюрі іміґрацийної дирекциї е також урядник, що говорить по московски і по польски. Кольонїя почала зростати. Дня 2. січня 1901 було в ній уже 2644 душ, з тих 262 в самім місточку, а остале число по полях! Арґентиньцїв було в тім 900 душ, остале число чужиньцї.

Дальше придивляе ся автор місцевим услівям, о скілько вони могуть віщувати кольонії якийсь успіх, та слушно замічае, що такими услівями е: урожайна земля і здоровий клїмат, а дальше близька торговиця, де можна би продати свої продукти і заспокоїти свої потреби, та добра і дешева комунїкация з тою торговицею. Є ще — каже — й инші услівя, коли ходить о кольоністів інтелїґентних; але Поляки і Русини — то люде дуже невибагливі, котрі вдоволяють ся, коли мають що з'їсти та троха алькоголю; крім того не знають майже жадних инших потреб.

Отже — каже — навіть такі невибагливі люде не мають там що робити та волять по двох роках всьо лишати і утїкати.

Землю мае Апостолес неурожайну. Деревиня або зовсїм нема, або е лише понад потоками вузкі луги. Рівнини покриті твердою травою і багнами. Нераз треба великі колеса робити, щоби не пропасти разом з конем в багнах. Ґрунт тяжкий, червонавий, мае богато желїза. В слоту розкисае мов тїсто, так що й перейти годї. Спадів нема, то вода гние і нївечить засїви. В часї дощів спадае термометер нераз до 2° C низше нулї, а підносить ся в полудне до 40° C. Коли минуть дощі, висихае земля скоро і покривае ся твердою шкаралупою, котра від спеки лопае широкими щілинами і розривае коріне рослин. Від год. 11—3 в полудне така спека, мов у печи, що й дихати тяжко. Горячий воздух перемішаний пилом, що осїдае на ростинах, дражнить легкі і справляе біль грудий. Спека нищить все, що липило ся по слотах. А що оцїліло й від спеки, те нївечать міліони великих мурашок і якісь пажерні гусеницї.

Проби з управою збіжа доси цілком неудали ся; навіть кукурудза не удае ся. З инших рослин добре удае ся маніока; бульби і мані середно. Управа рижу може би й поплачувала; коли ж бо тамошний риж е дрібний, крихкий і червоний, так що не може рівнати ся з т. зв. бремским, а до того нема его де збути. Коли би хотїти его вивозити, то кошти вивозу так великі, що господар мусїв би хиба ще з власної кишенї доплатити. Додати-ж еще до того, що до найблизшої стациї желїзницї треба вивозові плоди везти 10 днїв або й довше, то річ ясна, що вже через сам брак легкої і дешевої комунїкациї Апостолес не мае жадної будучности. Давнїйше поплачувала бодай управа тютюну; але тепер ціна тютюну так упала, що люди, котрі роками власну тяжку працю ложили в тую управу, потратили майно, яке були принесли. Врештї Поляки не уміють коло тютюну ходити, так що всего управляють 2 гектари.

Виходить з усего, що, хоч би земля в Апостолесї була урожайна, якою не е, і в разї доброго урожаю дохід ледво вистарчив би на само житє. Та може бодай годівля худоби поплачуе? Автор обчислюе докладно, що зиск з годівлї худоби може принести найбільше 7·5°|₀, а про молочарство або виріб масла не може бути й бесїди через брак збуту. Впрочім годівля худоби може давати тоді зиск, коли держить ся кількадесять до сто штук худоби (більше не можна тримати, бо пасовиска не стане) і коли не лучить ся яка пошесть; а котрого-ж з поселенців стати на те, щоби тільки худоби тримати? Вони-ж не приходять з готовими капіталами!

Вкінци замічае автор, що урядники і доставці товарів брутально поводять ся з поселенцями. Навіть Поляк-адміністратор (Бялостоцкий) не е з того огляду виїмком. Хоч він сам і аґент фірми Міслера старають ся бодай про людске око перед чужинцями поводити ся з поселенцями людяно, то его підвластний, хлопець молодий, що мае 18 або може 20 літ і е лише орудем адміністратора, брикае нераз мов шалений та переконуе кольоністів о важности своеї особи ударами палицї. Сумно — каже — що у вільній арґентиньскій републицї урядники державні бють людий! Та ще соромнійше, що доси против тих надужить не вдав ся анї австрийский конзулярний аґент анї австрийско-угорский посол. Може вони доси не мають достаточно певних відомостий о таких випадках.

Отсе коротко переказане справоздане чоловіка, що на власні очи придивив ся обставинам в арґентиньскій кольонії. Чейже воно стане перестогою для наших людий, котрих Міслер манить до Арґентини!

З „Діла".

Надіслане.

З Yonkers, N. Y.

Відповідь С. Д. Сосенкови і „Не-Правдї", котра в своїм 5. ч. помістила якісь образки опротив мене.

1) Сосенко подавав менї богато назвиск. Мене Русини, Словаки і Анґлики знають тільки під назвиском Сабат, хиба що менї вуйко Сос. накупив таких пазвиск... Не годен доказати того, щоб я власноручно підписував ся так. 2) Що я зачав свою діяльність ще в Мейфілд, Па. То правда, що так, але чому ви вуйку не подате правди, що я зробив в Мейфілдї? Я зробив більше, як ви вуйцуню, бо заложив там братство сьв. Кирила і Мет., хоч не потрібно хвалитись, але коли мушу. Ви вуйцуню зробили тільки в Мейфілд, щосьте сидїли в Скрентон, Па. в арештї і скривдили сторників Менделсона і других, котрі ходять з Мейфілд аж до Йонкерс Н. Й. за вами, щоб ви їм заплатили то, щосьте наїли. Може неправда? 3) Що я належав до цароcлавія — того не таюсь, а чия вина в тім була? Вашого твердого сьвященника, котрий казав публично, що цароcлавна віра твердша і що твердші пости і т. д. 4) Що ніби я ходив по гавзах „съ толстыми книгами" під пахою з о. пр. Товтом. То о. Товт ще жие, то він сам висьвідчить, що нїколи я з ним не ходив по жадних гавзах. 6) Що я забрав гроші від „Союза" і драпнув з ними до Йонкерс. То ви вуйцуню вмийте собі руки від того, бо ви не е членом „Союза" і не можете бути більше, бо ся скаржите людям, щосьте хорі. „Союз" нїчого не втратив за тих пару долярів, анї братство сьв. Кир. і Мет. про те нїчого не втратило. 7) Кажете вуйцуню, що я стараюсь на головного секретара „Союза". Се може так говорити тільки мала дитина, що не мае понятя о собі. То певно і ви вуйцуню само так знаете ту справу, хто може готовитись до якого небудь уряду, коли не знати які делеґати будуть звисилані на головну конвенцию і, розуміесь, той тільки буде секретарем, кого виберуть. Можуть ся готовити тільки такі патріоти (хрунї) як висьте вуйцуню. Я рихтуюсь бути секретаром около 2000 року; тепер докінчаю 20 ґімназию і »темнольоґію« та певно, що буду знав до 2000 року писати аж с с с с с с с і тогди запевно ви мене виберете... Так само мушусь похвалити, що як я прийшов до Йонкерс, то не було тогди руского галицкого братства і галицкі Русини почали вже „тлумачити" по словацки. Чи не я вуйцуню ходив списуючи людий тільки галицких до галицкого братства, з котрого ви зразу почались сьміяти? Гадалисьте, що штука вам удалась, а я до днесь в тім братстві, а ви викинені з него майже півдруга року, чи не правда? А що мене братя виберають до уряду, то я собі того не вискакав, отже ви вуйцуню так хочете мене зневажити, як е ви самі, що нїхто в Йонкерс о вас ногою не обітре? Ви гадаете, що если мене опишете до „Не-Правди", то йонкерскі Русини стратять довіре до мене і викинуть зі всего, а що найбільше, з Народної Спілки, котра мае свою вартість $26 000? Гадаете, що тогди мене викинуть з того і то все мусить упасти? Але нї, бо хоч би і то сталось, що мене би викинули, то ви мусите знати, що в Йонкерс есть богато інтелїґентних Русинів, котрі не дадуть тій спілцї упасти. Она шкодить вам, я знаю о тім добре, бо ви мусите тратити на своїм бизнесї. О бороненю о. Стецовича, то я мусїв так робити, щоб той протокол не був вальорний, котрий ви писали, бо я вас вуйцуню не узнаю нїколи за жадного урядника і за претив ем о. А. Камінским. То прошу редакцию „Свободи", щоб найшли лист, котрий ви вуйцуню писали до „Свободи", коли мене описав о. Каміньский, а ви мене боронили. Але вам нїхто не чудуесь, бо ви описали кождого сьвященника. Описувалисьте угорских, тепер описуете добрих руских сьвященників, бо не іде по вашому а не піде по вашому і при „Не-Правдї", то ви то само зробите і з твердими, бо ви тільки хочте, щоб на вашім сталось, а того не буде, бо що десять зробить, то ви мусите самі пристати, бо нї, то вас викинуть, як вас викинули, і тогди беретесь до описуваня людий. Хто писав перший раз Little Russian в Йонкерс? Ви вуйцуню перший писали. Від вас видів я то L. R. а тепер болото кидаете на те? Я розпинаюсь тільки за правду, а не фонетику, анї Україну. Менї ходить о американьску Русь а не о жадних москвофулїв і твердих і Айришів. Ви знаете, що я не присягав Ы, Ъ, Ѣ, анї слюбу з ними не брав, я пишу як менї лїпше. Чому-ж ті тверді хрунї не боролись за ті букви, котрі були викинені перше і котрих потрібнїйше в писаню як тих трех, бо без них можна обійтись. Що до злодійства і шахрайства, то хочу знати, хто есть одвічальним редактором „Не-Правди"? Я то злодійство переведу деінде в коротцї.

І. Сабат.

Дописи.

23. ЛИСТ ІЗ СТАРОГО КРАЮ.

З країни нужди.

„Дзвенить птахів сьпівами ліс
і зазуля кує коло кладки.
Дорогою тягнеть ся віз:
Секвестратор в село за податки".

Отсі слова з Франкових поезий — се ще за бліда ілюстрация тої нужди, яка заглядае що весни в галицькі села. Коби лиш та одна біда, що секвестратор прийде за податок допоминатись, то ще був би гаразд. А то в хаті голод і холод, ні що з'їсти, ні чим затопити, а надії на будуче також дуже маленько. Озимина зле зародила, жнива будуть дуже погані, а мачуха-природа лютить ся по своему. По великодних сьвятах, з початком мая, місяця цьвітів, соловіїв і любови, в Галичинї падав мокрий, холодний сніг... А несправедливі порядки, політичний гнет, податкові тягарі, малоземельність, одним словом все те, що сьміло можна назвати рабівничою шляхотською господаркою, доконують нашого хлопа до решти. Часть їх, прибита до решти, коротае в нуждї свій вік, а друга, тїкае з розпуки за море, до Канади, сподіючись найти там лучшу долю, щоби на дїлї попасти в хитрі шпони французько-католицьких патрів... Лиш нема еще тих, котрі мали би відвагу рішитись на житє або смерть і попробувати в ріках ворожої крови втопити свою нужду, аби втопити ся самим. Та може й такі найдуть ся!...

Вибори.

А поки що села дрімають. Лишь коломийський повіт під проводом д-ра Трильовського орґанїзуе страйки, а решта пемов спить. За те в деяких містах кипіло. У Львові та в Бережанах і Тернополи мали відбути ся доповняючі вибори до парляменту на місце уступивших послів. Міста рушали ся, але не Русини, що живуть у тих містах, а наслідок того такий, що в тих трьох р у с ь к и х містах вийшли послами: у Львові яркий ворог Русинів, професор університета Ґломбінські, а в Тернополі і Бережанах польський панок Дулємба. Польській шляхті, як показують і сї вибори, поводить ся еще до якогось часу на Руси, за те в західній Галичинї з нею що раз крутійше. От і тепер місто Краків вибрало до міської ради між иньшими социяльно-демократичного посла Дашинського, дійстного бича шляхти.

Цїсар, Русини і Барвінський.

Про спільні видатки Австриї і Угорщини радять т. зв. делеґациї, зложені з членів австрийського парляменту і угорського сойму. З поодинокими членами делеґаций розмовляе звичайно цїсар, розпитуючи ся їх про їх парід. Сего року цїсар в розмові з Барвінським питав ся, чи руські студенти вернули вже до Львова. І той самий Барвінський, котрий так уїдав на москвофілів, не признае 'х Русинами, забув перед цїсарем язика в роті і відповідию, що частина студентів вернула, признав москвофілів, котрі зломили сецесию, Русинами. Тепер „корона" з уст „руського" посла мае те, чого їй треба, буцїм то сецесию робить лиш часть „неспокійних духів"... Ой Барвінський, Барвінський! Не годиш ся гетьманувати, то йди чимскорше за піч зимувати і не коморуй в нас!

З москвофільского болота.

А москвофіли вже явно заключили союз з польською шляхтою і попирають її на кождім кроцї. Русини домагають ся як найбільшого числа руських ґімназий, — москвофіли, йдучи на руку польській шляхті, доказують по своїх ґазетах, що руські ґімназиї треба покасувати, бо там загнїздив ся социялізм і т. п. страховища. Русини орґанїзують страйки хлопів против польської шляхти, — москвофільські ґазети, ратуючи шляхту, старають ся переконати хлопів, що страйки хиба хлопам зашкодять. І т. д. і т. д. кождий день приносить нові докази, що москвофіли спомагають тепер польську шляхту, а шкодять Русинам. А ваші москвофіли, як читаемо, роблять таксамо.

З темного царства.

На конець кілька звісток з Росиї, схоплених по нинїшних ґазетах. Студента Балмашова, що убив міністра Сіпяґіна, засудив військовий суд на смерть, а цар в своїй „великодушности" змінить мабуть сю кару на доживотну вязницю. — В Вильнї на Литві катували страшно демонстрантів, арештованих на 1. мая. „Кілько маеш літ?" — питаеть ся ґенерал-ґубернатор одного. — „50"— „Дістанеш 50 буків!" І в той спосіб всїх катовано. На Україні що раз дальше ширять ся хлопські бунти, а військо декуди не хоче стріляти в хлопів. Темне царство дрожить, трясеть ся ві всїх своїх основах, а години його, здаеть ся, почислені...

13 Мая, 1902 р.

М. Л.

З Ansonia, Conn.

Люде брешуть, що ся влїзе, але брехнею далеко не зайдуть, длятого охрестили ся »правдою«, тай пишуть в тій »правдї« неправду, а тому винні таки самі свої, бо слухають кождого дурня і часто говорять таке і там де повинні встидатись говорити і ходити, а юди тое підслухують, роблять з кота вола і ніби пишуть правду.

Написали они таку правду, що то наш делеґат їздив на власну руку до Гарисбурґу, а о. Бончевского не будуть слухати і навіть до сповіди не підуть до него, а то якраз неправда! Делеґат на свою руку не їздив, а о. Б. нікого до нічого не силуе, а тільки вчить і хто мае уши, най слухае, а кому заложило, то най не слухае, бо о. Б. у нас не вічний, люде так само не вічні, але їх робота мае їх пережити і служити для потомків.

Они навіть віднайшли угорских Русинів, а угорскі Русини суть добрі і планні, так само як і галицкі; межи одними і другими суть ріжні, а ті планні. як не дбали до тепер, то й дальше не будуть, хоть їх бурять ріжні злі духи, бо до церкви рідко ходять і не знають, що діе ся на сьвітї божім.

А з тим спроваджуванем другого попа, а властиво бискупа до Ансонії маесь так: один наш цароcлавний дістав десь книжочку зі статутами товариства церков і дав одному Словакови-католикови, аби заніс до айриского попа. Той Словак такий католик, що кождої неділї відправляе омшу в коршмі цареславній Айришский піп зараз побіг до Руснака, що е в »Єднотї«, тай дуже злостив ся і казав ему читати, але оба не втяли. Пішла з того чутка про нову віру. Ті, що раз на рік приходять до церкви, а на пів року дають квoдра колекти, бо до салону не вистарчить часом й ціла пейда, побоялись за свою віру, бо сьвященик сповідае лиш парафіян і то за картками, а ту якось анї другий піп, анї бискуп не приїздять до айриского костела. З того повстала та правда, над якою плаче »неправда«.

Був ту минувшого місяця якийсь польский місіонар, якого айриські попи спроваджують раз на рік для Поляків, Словаків і Литванів. Сусїдні, правдиві польскі священники не хочуть вислугуватись Айришам, тому Айриші спроваджують якихсь кляшторників. Такий кляшторник дуже солодко гварить і грошей не потребуе, бо „ксьондзе од дябла, але злуже, браця, на сьвятло: бендзе две колекти: звичайна і надзвичайна!" Отже той ніби Полячина-місіонар так навертав Поляків і т. д., що аж з'їхав на нашу „Свободу", показував Полякам, злостив ся, гнївав ся, доптав ногами і казав сторонити від тих, що „Свободу" читають, бо еї „дяблї видайом." Поляки за нашу „Свободу" доси нич не знали, а днесь сьміють ся зі свого місіонаря.

Нам Русинам то нич не шкодить, але вже навіть такі дурниці повинні створити очи деяким нашим людям, котрі гадають, що ними ніхто не інтересуесь. А оно так не е. Кождий дурак пхае ніс до руских справ, бо знае, що Русин слухае. Айриші, католики, Поляки, мадярони, москвофулї, явні і скриті цареславні та ріжна зволоч чигае на Русина.

Най острить зуби та зволоч і брете, то нич не шкодить, бо інакше Русин не навчить ся розуму. А як перевіють его через такі решета, то полова облетить, а що щиро руске, то буде чисте як слеза, бо Русин тогди скорше прозріе і скорше позбудесь своїх непрошених опікунів. А е їх досить! Подивуйте ся, Русини, як о руску віру стоять, що аж присягають, що они під айриского бискупа хотять належати. Они би нас хотіли златиньщити; конче би хотіли, щоби ми ся на пацюрках молили, бо тогди би їм прийшов лїпший дохід, бо би пацюрки туно купували, посвячали, а дорозше продали, яко сьвяте; бо они би повіли, же сьвяте, то все дорозше, то би їм все якийсь цент прийшов до кишенї. Але ми, Русини, не радуемо ся тому, тільки будемо боротися о руску правдиву віру, коли тепер на то час на вільній американьскій земли. Пізнайте раз, хто продав Русинів в Галичинї польскій шляхтї: такі самі сьвяті, як і ту хотять продати айриским бискупам.

І. Ш.

НОВИНКИ.

Дальшій выказъ жертвъ зложеных для рускихъ студентôвъ въ Галичинѣ

Гавр. Малиняк від Шамокіньскоï громади*):

Ірич Свамп	$17.55
Нове Місто	9.60
Ексельзіор	18.70
Школярі	2.00
Бігмонт	6.50
Старе Місто	20.66
Прочі	14.05
Разом	$89.07
Брат. сьв. П. і П. в Shamokin, Pa.	5.00
А. Тимцьо з S. Orange, N. J.	1.00
Попередно зложено	806.98
Разомъ	$902.05

*) Поіменний спис видрукуєсь пізнїйше.

Старайтесь, щобы мы могли послати бодай 1000 доляровъ до краю!

— **Точнй** вѣсти про выбухъ вулькана на островѣ Мартінікъ потрясли и зворушили всѣхъ до глубины душѣ. Такого нещастя не затямивъ нѣхто вôдъ 200 лѣтъ. Найбôльше мѣсто на островѣ — Ст. Піеръ, котре числило поверхъ 25 тысячь жителѣвъ, представляе одно велике дѣло знищеня, цѣла охрестность такъ само. Ось що телеграфуе кореспондентъ нью-йоркского дневника „Sun": „Всѣ домы въ Ст. Піеръ лежать въ звалищахъ. Улицѣ покриті попеломъ до высоты 12 стôпъ, а всюда стрѣчае ся сотки труповъ. Величава колись катедра завалила ся, до катедры было схоронило ся безлѣчь людей, але ихъ труповъ не видно: — всѣ лежать пôдъ звалищами. Опôсля я пôшовъ на звалища банковъ, гелды, телеграфічного уряду, почты и головныхъ складôвъ. Всюда те саме знищене. На поліцейной стаціи лежало лицемъ до землѣ купы нагихъ труповъ. Въ цѣломъ мѣстѣ панує гробова тишина; нѣгде не видати живои душѣ. Много будинкôвъ въ мѣстѣ горять и доси. Цѣла охрестность представляе такій самъ образъ руины. Коло Корбетъ я начисливъ поверхъ 500 труповъ, въ Корбетъ найдено трупа дочки италійского конзуля Паросіено. А де подѣть — та сама тишина, те саме знищене, той гробовый видъ и та близь зъ труповъ, що забиває чоловѣка и не дає дыхати. Якъ сильне було тиснене воздуха пôдчасъ выбуху, можна познати зъ того, що всѣ найбôльшій навѣть дерева повыверганій зъ корѣнемъ." — Одержано вѣсть, що зъ жителѣвъ мѣста Ст. Піеръ лише одемъ арештантъ лишивъ ся въ живыхъ. Межь жертвами катастрофы находить ся американьскій конзуль зъ родиною и сынъ короля дагомейского, котрый ходивъ до тамошныхъ школъ.

Зъ иншихъ островôвъ западныхъ Индій доносять такожь о выбухахъ вулкановъ. На островѣ Сенъ Вінсенъ почавъ выбухати вулканъ Ля Суфріръ и знишивъ цѣлу охрестность, густо заселену людьми. Около 1700 особъ погибло, а 5000 потеряло цѣле свое майно. — Для нещасныхъ жителѣвъ обохъ островôвъ, якй ще лишили ся при житю, плывуть добровôльный жертвы зъ цѣлого свѣта. Межь иншими американьскій конгресъ ухваливъ высигнувати на ту цѣль 300 тысячь долярôвъ, канадійскій парляментъ 50 тысячь и т. д.

— Злодѣѣ не мають вже мабуть що красти въ Клевляндо, О. бо опогди пообтинали и заграли телеграфічні дроты, близь улицѣ Ебн. Вѣда коло нихъ...

— **Кôстякъ** мамута, величезнои передпотоповои звѣрюки, найдено коло Самбора (Галичина). Кôстякъ лежавъ не дуже глубоко въ земли, близь каналу Днѣстра.

До п. секретарів „Р. Н. Союза:"

Припоминаю п. секретарам, що конвенция »Р. Н. Союза« відбуде ся дня 18. Юнія с. р. в Jersey City, N. J. Братства, котрі числять що нойменше 30 членів (дітей не рахуе ся) мають право вибрати собі делеґата на конвенцию. Зволять отже п. секретари надіслати менї чим скорше імена своїх делеґатів для оголошеня їх в »Свободі«. Справоздане касове за місяць апріль буде доперва в слідуючим числї »Свободи.«

ПОСМЕРТНІ † ВІСТИ.

Яцко Повх, родом з Мисцови, повіту короснянського, Галичина, літ 27, жонатий, член „Р. Н. Союза" ч. гол. кн. 2319, умер дня 8. мая, 1902. в Desloge, Mo.

Петро Манько, син Петра і Анни Маньків з Scranton, Pa., літ 2, чл. »Р. Н. Союза«, ч. кн. гол. 1869, умер дня 19. мая, 1902.

Вічная їм память!

Руско-американьска народна пісня.

XXVI.

(Подорож до Америки.)

Там далеко за водою славний край розлогий,
Тамки їдуть люде многі, богаті й убогі.
Оден іде заробляти, другий панувати,
А декотрий мусить часом жите змарнувати.
Уже сорок рік і другий почав ся минати,
Захотїлось менї дуже Америку знати.
Я покинув рідну землю і свою хатину,
Рідних братів, сестру рідну, всю свою родину.
Коли жінка в ту дорогу мене виряджала
Покотились сльози з жалю, гірко заплакала.
Коли прийшов на колїю мав-ем від'їзджати
Були шваґрі і знакомі взяли мя прощати.
Прощав і я але в дусї всю свою країну,
Рідне село, рідну хату і всюю родину.
Прости отче, прощай ненько і вся родино,
Прощай жінко наймилїйша і мала дитино!
Приїхав я до границї, вяв-ем ся питати,
Були Нїмцї і Мадяри, були і Кравати;
Там найшли ся вже аґенти людий відсилати.
А до мене прийшов аґент зачав ся питати:
Чи ти маеш вже шифкарту, чи тра тобі дати?
Ми аґенти із Гамбурку людей відставляти.
Положив я двайцять корон і шифкарту дали
Посадили до ваґона і дальше пігнали.
Приїхав я до Гамбурку а в Суботу рано
Вже не чути руской мови, вже менї погано.
А в Недїлю дуже рано взяли ся збирати
До відходу і на воду, на шифу сїдати.
Коли люде посїдали, шиф зачав рухати,
Вийшла банда ізо шифи і зачала грати.
Я поглянув на ту воду зачав розмишляти,
Банда втихла, шиф загудів, землї не видати.
Поглянув я ще на воду — просторонь широка...
Як далеко вна займае? і як за глубока?
Доки море ще не грало, то було байдуже
А як стали вітри дути — тепер прощай друже...
Зачав шиф ся колисати і море ревіти,
Я погадав, щом покинув дуже дрібні діти;
Десь пропала вся надія, заплакали очи
Голова ся розболїла серед темной ночи.
То було вже на день пятий, Пятниця казали,
Як невісту ще молоду матрози таскали,
Котра вмерла на тій шифі, пустили на воду
Так як у нас на цминтари пускають до гробу;
Привязали тяжкий камінь, як еї пускали.
Але филї вже на мори поволїйше грали.
На Суботу стало море поволїйше грати
А я зачав еще гірше в хоробу впадати.
А в Недїлю зачав знов ся той шиф колисати
А я заслао і на ноги вже не могу стати.
В Понедїлок дуже рано я з ліжка зірвав ся
І розглянув я по шифі і трохи злякав ся:
То два трупи знов понесли в Понедїлок рано,
А я хорий небеспечно — от буде погано...
А Вівторок дуже рано почало свитати
Я поглянув знов на воду — землї не видати.
А в Середу дуже рано почав вітер віти
Я поглянув, взяли птицї по морю лїтати.
По полудни я поглянув — і щож там видати?
А то судна з рибаками почали вганяти.
В Четвер рано я встав з ліжка Богу помолив ся,
Вийшов на верх і на воду знову подивив ся.
Но берегів не видати — в долину пустив ся.
Настав ранок, засвитало, Пятниця казали,
Верхи домів з Америки уже виглядали.
По полудни Америку вже можна пізнати,
Доми страшно там високі, то можна сказати.
А з Пятниці на Суботу ми ще ночували
До схід сонця до виходу всїсьмо ся збирали.
До якогось „Кестинґарду" нас там всїх забрали
Де доктори поединчо в очи заглядали,
Котрий здоров, мае адрес — піти му казали.
Прийшла черга і на мене, він мене питае:
Маеш адрес? маеш гроші? — тих ся випускае.
Слава-ж Тобі Христе Боже за дар превеликий,
Щось щасливо запровадив до тої Америки.
І так мене випустили і так ся блукаю,
Де ся спиню при роботї — сам того не знаю.

Написав Юстин Гурин.
(з [illegible], пов. Скалат.)

Мужицький гаразд.

Данило Чепелик встав нинї дуже рано, подавав худобі їсти та забирав ся врізати трохи січки для коний.

— А дай там назимкови їсти, бо кучу розвалить! — гукнув на жінку крізь вікно, — най ся востатний раз хоть добре наїсть. Біда з бідою! Гадав'ем, що ще ся який місяць потримае та буде більший ґрейцар, та посіпаки спокою не дадуть. Тре везти нянька на продаж та може хоть податок та иньші пильнїйші драки заспокоїть ся, — муркотав під носом Данило.

Жінка підложила дров під горнята, та колотила щось в цебрику і шептала молитву: „Ожі еси на небесах... коби хоть Господонько ласкавий дав добре продати... царство твое небесне да буде... і кожушину здало би ся купити на зиму, бо стару міль чи якась нужда геть з'їла".

Данило зладив віз, почіпав шлиї та війшов до хати.

— Маеш там де що в губу взяти? треба квапити ся, бо буде горячо то бомки геть худобу з'їдять.

— Зараз дам... „і в единого Бога держителя творителя видимо небо і землю, а не видимо анї единого Господонька Суса Христа от Отца рожденного"... кінчила Гапка (жінка Данила) пацір і наливала на миску горячої сирватки. — Чуеш, якись такий недобрий сниско малам тої ночи, коби хоть, борони Боже, яке лихо на ярмарку нас не вчіпило ся — тягнула Гапка. — Десь снило ся менї, що десь ніби хтос, ніби десь... наш кресетар ґмінний Здоганяйло ніби хтось...

— Буде з тебе, буде з тими твоеми снами, — перервав Данило — лише пильнуй, щоби ся лемішка не спалила, бо не буде що їсти.

— Коли я чогось така не спокійна. Так мене коло серця млоїть.

— Аво! ото знов ся розкракала, як ворона. Ще що викракае, — вже в злости відказав Чепелик — заїдав горячу сирватку, аж піт з чола ляв ся.

— »Hej chłopie, a wydź no z tej kuczy!« дав ся чути голос з подвіря.

— Аво! вже е мій сон! — скрикнула Гапка.

Данило дивить ся, а ту сунуть на подвіре війт Стефан Хруньчин, полїцай Миханько Голодний, радний Гілько Єндик, шандар і ще якийсь панок в шапочцї на бакир і з паперами під пахою.

— Цїла комісия! думае Данило, якого дїдька вони ту хочуть? треба вийти.

— Chodź tu bliżej, bałwanie!.. попросив „ґречно" панок.

— Та, прошу ласкавого пана, я не називаю ся Баран, а Данило Чепелик. Баран мешкае з відти в третїй хатї, пан певно помилили ся, — відказав Данило.

— Osioł jesteś! świnia zdrowa?

— А пан з відки знають мою свиню? запитав здивований мужик.

— »Każcie, wójcie, świnię wypędzić, bo ja z tem durniem nie rozmówię się.

— Куме Данило! — шепнув війт — той пан то е... веритинар, то значить по хлопски .. коновал. Він хоче вашого куме, назимка оглянути. чи здоровий. Вижените го з хліва, не ґазетуйте богато.

— Пане начальнику — відказав Данило — та мій назимок такий здоров, як би й ви; ему дохтора не треба.

— A przysięgniesz na to, że świnia twoja zdrowa? зволив ласкаво зажартувати панок.

— Тфу, щезай бідо та публїко! ще-м не видів, щоб хто свиню на сумлїне брав, ото допіру!

— W imieniu prawa rozkazuję świnię wypuścić! — вмішав ся шандар, та замірив ся з кольбою до Данила. — Ja ci tu zaraz pokażę, jak gębę otwierać!

Данило перестрашений чим борзїй відщіпнув защіпку від хлївця, де веприк стояв. Та ось нова біда: Назимок собі бутний був, хрунькнув собі мабуть на відвагу, та не зважаючи на комісию, так й пустив ся поміж ноги пана „воритинара", що розкрачившись стояв перед дверми — на двір. Пан „воритинар" мав собі короткі ніжки, так що такий премет, як годований Данилів назимок, в жаден спосіб помежи них перепхати ся не міг, — і не оглянув ся пан „воритинар", як опинив ся верхом на нїм, мов улан на кони, і гейже по подвірю „зецерувати".

— Trzymać świnię w imieniu pr... — комендерував шандар.

— Gwałt, ratujcie, kto w Boga wierzy! — верещав панок, та в тім назимок послизнув ся над ямою повною води по дощи, тай бух разом з „воритинаром" в гноївку...

Данилови не знати, чи з жалю чи може з сьміху чогось аж очи почервонїли, але борзїй витягнув папка з гноївки. (а веприк сам вилїз), взяв віхоть соломи і хотїв пана хоть з грубшого опуцувати, та в тім заточив ся, діставши в лице від розлюченого панка.

— Ty murgo! ty się jeszcze śmiejesz? ja ci pokażę jak urzędnika szanować!...

Поки Чепелик опамятав ся, не було вже на подвірю нікого, лише з далека ще видко було, як полїцай Голодний пігнав его назимка за ріку.

Що то стало ся? рабунок? чи они показили ся? по лици набили, назимка взяли!? А щоби вас мир не знав, злодії! — закричав в слїд за ними Чепелик.

— Цитьте, куме, не кричіть, — сказав старий війт, Стефан Підлизайко, — що тій кумедиї з боку приглядав ся, — ще вас можуть до гарешту замкнути. Ви того не розумієте, а то прийшов, видите, такий цїсарский розказ, щоби всїх веприків позабивати, бо кажуть в Наталїї е зараза, то як би ся не позабивало, — могли-б ся набрати хороби „рацїчної" ще й люди від безріг... Так так, куме, але не бійте ся, они вам заплатять за веприка.

Данило більше не слухав фільозофії старого війта-хруня а безвідно поплентав ся за своїм назимком.

А за рікою увивае ся полїцай Голодний з кавалком зломаної коси помежи назимки, з цїлого села позганянї. До котрого зблизить ся... кві... кві... і по всїм... На траві лежить Чепеликова праця. Пан „воритинар" подивив ся, щось поморкотїв під носом і: Chora, zakopać! — завирокував.

— А щоби ти, драбе, такий здоров був, як той небіщик веприк, ти свиньский кате! — крикнув з досадою Чепелик тай ще борше втїк, бо шандар так страшно подивив ся на него з під лоба, мов би з'їсти хотїв.

— В дома Гапка заводить як за дитиною: „Мояж ти праценько, та чого ж тобою ворог тяжкий вдавив ся? я-ж то тебе годувала, собі від губи відоймала, як дитину рідну доглядала, на податочок цїсарский трямала, а прийшли вороженьки, та праценьку забрали... Ой, сононько мій сононько, ти-ж менї так хутко сповнив ся.

Минуло кілька днів, кличуть Чепелика до „ґміни".

— Ту маете „ферледунок", — каже начальник Хруньчин. Маете завтра ставити ся до бецирку за того воритинара; заскаржив вас за образу онору!

— Падоньку-ж мій нещесливий! та де ж я буду такий горячий, робучий день тратити? я вже хиба не поїду! — відказав Данило.

— Мусите їхати, бо як не поїдете, то вас замкнуть до гарешту! — сказав славний процесович Гілько Єндик.

— За що замкнуть? хиба би Бога не було на сьвітї, анї справедливости! Працю забрали, анї ґрейцара не заплатили, по лици набили, другі знов посіпаки за податок остатний лях забрали з хати, та ще їм того за мало? най замикають, най їх Бог скаре з високого неба за мою кривду!...

І знов минув якийсь час. Прийшов шандар, взяв нашого Чепелика, щоб відсидів гарешт за „образу онору" і за се, що перешкаджував в »urzędowaniu воритинареви«...

Яким Кріп.

„Парястас."

Сьміховинка — І. Карбулїцкого.

Прийшов циган до панотця і просить:

— Панотчику ласкавий, коли у Бога ласка, а у вас воля, то відпрявте завтра службу Божу за мою покойну Макрену; я вам за дурьно не схочу. —

— Добре, — відповів сьвященник, — відправлю тобі службу. —

Другої днини відправив сьвященник службу, але циганови захотїло ся ще й парастасу.

— Прошу панотчика коли у Бога ласка, а у вас воля то відпрявте ще й парястасик, але таки в мене дома, — голосив циган.

— Та що вже вдіеш з циганом? — подумав собі сьвященник і пішов правити ще й парастас.

Прийшли до хати. В серединї аж кишіло від циганів, що десь позбігали ся з цїлої околицї на парастас.

Сьвященник відправив функцию як слїд і вже хотїв збирати ся до відходу, аж тут приступив доматор і почав:

— Панотчику, панотчику, таже ви в нас такий рідкий гість, а я вами так си тїшу, шйо сте до нас загостили. Сїдайте, панотчику! Ет, шйо дав Бог, то дамо й ми. —

Сїв панотець на лавицю. Коло него сїв дяк а в кутку коло дверий стояв паламар. Цигани позашивали ся десь також по кутках, а доматор. щось ладив на стіл, ніби — почастувати панотця.

Але ось біда; в цїлім домї не було ножа, щоби вкроїти хлїба.

— Мой, Олексо! — озвав ся доматор, — а ти не маеш ножека? —

— Нема забув дома! — відповів стороньский циган.

— А ти, Митре, также не маеш? —

— Нема! —

Ой головко бідна, — завайльокав ся циган, — нема чим хлїбця вкроїти. —

Але паламар, що стояв в кутї, мав в своїй тайстрі церковний ніж, що употребляло ся его десь — колись у церкві. Вздрів він що циган такий заклопотаний, і пожичив ему церковного ножа.

Приймали они своїх гостий, що приймали, а далї встав сьвященник із лавицї, тай вже збирав ся до відходу.

— А то, панотчику, куде?... запитав ся дуже здивованим голосом доматор.

— Е, де тому край! — перечив він дальше, — де би я вас пустив! та май преседьте трьошки! — Але сьвященник вже таки не хотїв більше „бавити" ся і вийшов на двір, а за ним вийшов дяк і паламар.

Виходячи на двір, нагадав собі паламар, що пожичив циганови ніж і крикнув:

— Мой, подай ко ста ніж, шос пожичив! —

А доматор звертїв ся сюди, туди, але ножа не було.

— Мой, Ґавреле! — кричав доматор — ти не видів ножека? кажють паламар, шйо тут поклали! —

— Таже я тобі дав в руки, цигане проклятий, а ти де відсїяв церковний ніж!? — відозвав ся паламар.

— А побила би вас сила Божя, та петничка светенька! Мой, котрий ете втерели ніж!? Мой! — верещав доматор.

— Ми не знаем! — відозвали ся всї разом.

— Та так будо, паламарю, — заспокоював циган. — Ножек си найде, а ек си найде, то я пренесу зараз до вас! —

Але якось не могли відшукати того ножика.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

“Свобода”
часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ горы (наперед).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру дôстанете вôдъ почтаря або аґента на скепресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѝ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Черезъ нашу редакцію можна замовляти и пересылати грошѣ для всѣхъ старокраевыхъ рускихъ ґазетъ и другихъ выдавництвъ.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, такожъ свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

ЗАЯВА.

Симъ заявляю публично, що я довѣдавъ ся зъ певного жерела, що анѣ о. Ѳеофанъ Обушкевичъ анѣ г. Алексій Шлянта не суть подписанѝ на т. зв. injunction (інджонкшин) противъ рускои церкви и о. Ардана въ Олифантѣ. Рôвночасно заявляю »во всеуслышаніе«, що я маю тверде моральне переконане, що не хто иншій, але власте твердо-рускій оборонця латиньскои церкви, найстаршій вѣкомъ о. Обушкевичъ выкликавъ »інджонкшин« (о тôмъ я говоривъ и буду все говорити), бо вже вôдъ дав на правдоподôбно на »polecenie свого дієцезального айришского бискупа«, щобъ спасати могучѝ погибнути душѣ (а властиво доляры), рывъ пôдъ рускою парохіею въ Олифантѣ и помимо того, що хоть анѣ олифантска парохія анѣ тамошный рускій душпастырь его о се не просивъ, пакташковавъ по Олифантѣ, крестивъ дѣти... и. г. д. и власне тымъ давъ початокъ до »інджонкшин«, бо баламутивъ людей. О. Обушкевичъ и его сателіты, якъ А. Шлянта, неразъ сходили ся зъ римо католицкимъ (словацкимъ) плебаномъ Стасомъ — въ якôй цѣли?

По що вы о. Обушкевичъ и А. Шлянта були явили ся въ кортѣ скрентоньскôмъ дня 16. апрѣля б. р., коли мала вôдбути ся розправа, хто васъ тамъ кликавъ и зъôдки довѣдали ся о васъ »твердякахъ« Айришѣ — ну повѣдайте!

Посумнѣлисьте були, якъ розправу вôдложено на пôзнѣйше?

А хто жь васъ другій разъ кликавъ до суду дня 1. мая б. р. и по що вы тамъ були зъявили ся??...

А хто-жь якъ не католицкій бискупъ Гобенъ?!

Серце краяло ся зъ жалю, якъ вы старенькій, сиво волосый о. Обушкевичъ, »стовпе москвофулôвъ-твердякôвъ« по польски свѣдчилисте и то неправду, що пок. кард. Сембратовичъ въ часѣ вашого побуту у Львовѣ увôльнивъ васъ зъ львôвскои (рускои) епархіи (дієцезіи) и мавъ сказати вамъ лишь устно (на ухо) пôддати ся пôдъ цѣлковиту власть Айришамъ въ Америцѣ. Чи не знаете права церк., що для увôльненя ся зъ дієцезіи треба мати документъ на письмѣ т. зв. грамоту вôдпустительну (litterae dimissoriales). Чи не знаете о тôмъ, що не тôлько я и прочѝ гал. свящ., але и вы есте все помѣщенѝ въ львôвскôмъ рускôмъ шематизмѣ (списѣ)? — отже тымъ самымъ анѣ вы анѣ прочѝ гал. священники не могуть належати до другихъ дієцезій? Також жь вы о. Обушкевичъ говорили публично въ 1899 р. въ Філаделфіи на зборахъ священникôвъ, що мы маемо юрисдикцію (власть) вôдъ краевыхъ нашихъ рускихъ епископôвъ, а латиньскѝ бискупы до насъ не мають жадного права, хиба що зъ ґречности повиннѝсьмо ся имъ представити задля чистои формальности безъ взгляду на те, чи они насъ прихильно пріймуть чи ворожо. А де вы вычитали таке право,— на котре присягалисте, що бискупы мають право позволяти переходити зъ обряду руского на латиньскій?

Хто васъ мôгъ змусити ити до корту и помагати латинникамъ нищити Русь и руску церковь, тай на ганьбу по польски говорити!!!

Говорите неразъ о любови ближнього и невдячности народу; але нарôдъ есть еще »золото« напротивъ васъ, бо если вôнъ що злоло зробить, то несвѣдомо, але вы робите зло свѣдомо и то зъ повною злобою...

Ховалисте ся на олифантскôмъ рускôмъ робôтничôмъ хлѣбѣ тай въ тяжкôй неутолимôй праци доробилисте ся и бôльше »недвижимостей«, а чи такъ теперъ належало вамъ оказовати вдячнôсть и любовь христіяньску олифантскôй парохіи, котра разъ на все имя ваше за »інджонкшин« и за здѣлану еѝ кривду буде вымовляти зъ якъ найбôльшою погордою и не тôлько въ Олифантѣ, але всюда въ цѣлôй Америцѣ и въ старôмъ краю.

Чи такъ учили васъ въ школахъ въ Пряшевѣ любити-матѣръ Русь и руску церковь?

Г. Шлянтѣ ся не дивую, анѣ пару здеморалізованымъ людцямъ зъ Олифанту, але вамъ ся дивую, о. Обушкевичъ и вашому сивому волосови..., хоть звѣсна рѣчь, що декотрѝ люде на старôсть або дитинѣють або розумъ тратять... Гадаю, що честнѝ люде зъ Мейфілдъ запротестують также скоро противъ вашого зôзнаня въ кортѣ и вырекуть ся вашои спôлки зъ Айришами, бо днесь вже латиньскій бискупъ Гобенъ маючи васъ пôдъ своею абсолютною юрисдикціею (властію) тымъ самымъ уважае и ваші овечки за своихъ и если-бъ незадовго прійшло до »інджонкшин« въ Мейфілдъ, то абсолютно бискупъ выграе, бо вы себе и людей своихъ отверто запродали и пôддали пôдъ его неограничену контролю... Тому чувайте!

Джерзі Сіти, Н. Дж. 23. мая 1902.

О. Н. Подгорецкій.

Еще в справі рускої церкви в Олифант, Па

Минувшої Пятниці адвокати рускої парохії і о. Ардана в Олифанті і адвокати хрунів і кат. бискупа предложили судії Едвардсови многі документи дотичачі сеї справи і арґументи кождий в свою сторону. Між иншими предложив бискуп розпорядженє Пропаґанди дотично піддання Русинів латиньск. епископам з 1892 і 1897 року а також булю теперішного Папи „De Orientalibus“ з 1894 року. Зі сторони рускої церкви предложено кільканайцять енциклопедий, історичних діл руских, польских та анґлійских на доказ того, що унія Русинів в Римом відносить ся лиш до справ віри а не до обрядів, звичаїв і дисципліни. Кромі сего предложено листи пок. Кар. Сембратовича до о. Констанкевича на доказ сего, що тойже виконував юрисдикцию над амер. Русинами аж до кінця 1897 року. Рівнож одна і друга сторона предложили переклади інкрімінованих статий о. Ардана. По предложеню сих документів зачали адвокати арґументовати. По стороні рускої парохії і о. Ард. говорили адвокати Генд і Дон, по стороні хрунів і бискупа говорив адв. Мартин. Адвокат Генд вказав на велику вагу сеї справи, говорив що в дійсности е се борба між римско а греко католицкою церквою в Америці, з котрих перша хоче панувати над другою. Він переказав коротко історию сеї справи та сказав, що тут ходить о три питаня: 1) Чи бискуп католицкий мав юриздикциї над о. Арданом так, щоби міг его позбавити теперішного становища взглядом его парафії? 2) Чи мав бискуп власть над парафією? і 3). Чи о. Ар. вчив що противного доктрині гр. к. церкви? П. Генд твердив, що на всі ті питаня треба відповісти заперечаючо, бо о. Ар. обняв парафію без відомости і зізволеня лат. бискупа, був у него доперва два роки пізнійше, дістав „факультіс“, не просячи о них тай зміст їх противний гр.к. обрядови а мають они значінє лиш дарованих тикетів на оперу або чогось подібного. Отже на тім, що о. Ар. був у него, бискуп юрисдикциї приписувати собі не може — так само не може опиратись на розпорядженє Пропаґанди, бо они суть чимсь новим, хотять перевернути порядок, який тревав за кількасот років. Розпорядженям Пропаґанди супротивляв ся пок. кардинал Сембратович хоч сам був членом Пропаґанди.

Що до парафії в Олифанті то она була з'орґанізована зовсім независимо не лиш від католицкого але і якого небудь другого бискупа, вседа сама вибирала собі душпастирів і їх увільняла — жаден бискуп ніколи юрисдикциї над нею не виконував аж доперва тепер бискуп Гобен хоче їм розказувати хто мае бути у них священником а хто ні. Вкінци говорив п. Генд, о. Ардан не учив нічого противного науці гр. к. церкви. Статі про анархизм суть лиш статями на суспільні теми, які не могуть противити ся науці якої небудь церкви. Єго лист до бискупа Гобена і другі статі вказують тільки, що він протестував против всяким новостям, які противні порядкам в его церкви.

Другий адвокат Дон говорив з боку правного. Він казав, що в цілій тій сира віходить о се, щоби кат. бискуп контролював руский церковний маєток. Тимчасом се противить ся закінови, бо церков зістала заложена яко независима, а тепер сю независимість хотять еї відобрати. Казав дальше, що 3 річи суть найважнійші в кождій релігії: віра, спосіб молитви і житє. Одні релігії кладуть велику вагу на те, в що вірити, другі на спосіб молитви, треті на житє. Церков гр. католицка кладе найбільшу вагу на спосіб молитви, свої обряди і звичаї, бо при заключеню унії зрезиґнувала з рішеня в справах віри, але обряди, звичаї і дисципліну собі задержала. Тимчасом бискуп Гобен власно посягае на те, що в тій церкви найважнійше і для неї найдорозше — значить стремить до знищеня сеї церкви, до златиньщеня еї. Се показує поступоване лат. бискупів взглядом руских сьвященників вже від самого початку. Як тільки рускі сьвященники стали приходити до Америки, сейчас католицкі бискупи виступили против найважнійшого їх права, права бути жонатими. Єсли-ж вже на початку лат. бискупи кинулись на них і хотіли вмісто идеалу родинного житя поставити ідеал безженьства, то можемо сподіватись що було би дальше, если-б рускі сьвященники зіставали під властию католицких бискупів. Кромі сего наводив многі рішеня визших судів на доказ, що независима парафія мае право задержати сьвященника без взгляду на се чи він есть під бискупом або ні. Адвокат противної сторони — Мартин зачав з того, що катол. бискуп не хоче церковного маєтку, ані не хоче контролювати руских сьвященників, але хоче мати над ними надзір як довго нема тут руского епископа. Казав також, що кождий сьвященник присягае на вірність епископови і папі і через тое мусить слухати кождого бискупа, котрий від папи установлений. Бискуп Гобен також установлений від папи, отже о. Ардан е під его юрисдикциею і мае его слухати. Опісля став широко розводитись про анархізм і т. п. Казав, що пропаґанда розпорядила, щоби до Америки жонатих сьвященників не посилати, бо рускі сьвященники над'уживали сего права. Говорив також, що право се ішло зразу тілько против о. Ар. а тепер іде і против ради церковної і що на радних церковних повинно бути так само видане injunction, а если они не послухають сего, то повинні бути покарані хоч би і арештом. Наконець старав ся переконати судию, що понеже парохіяне в Олифанті все це уважають о. Ардана своїм душпастирем, отже через те самі себе вИекскомунікували — в наслідок чого маєток церковний повинен бути їм відібраний і відданий тим кільком, що зістали »вірними« гр. католиками. Після права промови адвокатів не суть міродатні для судиї. Він мусить сам перестудіювати цілу справу після стенографічних записок та документів і так видати своє рішеня. Як скоро він се зробить, на разі годі знати, бо правила на се нема. Єсть лиш правило, що рішене мае бути видане в within reasonable time. Судия жартував собі, що тих паперів стане ему читати на ціле літо... Чи так буде, побачимо. Одно що найгірше в цілій справі для сторони рускої, то се, що судия не допустив сьвідоцтва про се, що о. Воляньский був екскомунікований лат. архиепископом і як такий закладав олифантску церков. З хрунів в пятницю було в суді лиш кількох. Так само не було там ні бискупа ні его фаґасів, а о. Обушкевич тільки на хвилю з сіний до салі заглядав. За се видно було в судовій сали многих членів рускої громади.

Дописи.

Лист батька-Лемка з Галичини до свого сина в Америці.

Фльоринка 20. Апріля 1902.

Д. Сину!

Взглядом нашого господарства нема нічого нового, — от вноббрази собі, як було давно, так і тепер; — а сільского поступу о рускій справі або політиці ту мало хто добре знае. Аж сором, як і твої давні камаратя, (ніби юж нове поколіня), сказати молодо Русини хоч знають і добре читати, барз мало видко, щоби хто ґазету утримував. Бо тиж біда. Шляхотске здирство зрастае що дня, а не оден з петер пеливостию чекае, коли курка яйце знесе, і ще тепле его продае, аби 1 цента достати і доложити где бракуе, а на ґазету ся не звиспае.

Але ті ґазети тиж такі... Но що правда Тобі Сину мушу подякувати, що мені там Вашу »Свободу« пренумеруєш і прошу тя, щобись заплатив і на дальше, бо виджу, що час юж вийшов, бо хочки та мене на старість забавить, бо видко, що в ній не тілько єсщо читати, но і думати, розвивати свій розум. А прийде Неділя насходить ся ту людей, радо всі слухають, що нового в Америці і як ся наші-Русини розвивають. А не одна мама відійде втішна, що еї дочки имено есть в »Свободі«, належить до якого товариства а ще яком секретарком — і підскочить собі з радости так, ще молодого хлопака би заінтересовала.

Окрем неї приходить мі якесь „Пруске Слово“, але та в ній ніколи не виджу чого доброго. Якась там ненависть тих москальофільских католікуф, а ще орґініста як заграе, то видаесь, як би Таліяни каміне в Шипоті лупали, а голос розлїгаесь геть далеко по горах аж дикі кози ся встїкають від него.

Одного разу мі ту прийшли аж три числа нараз: »Свобода«, »Пруске Слово« і якусь »Правду« есь мі прислав. »Свободу« я одложив на бік, щоб читати на остатку бо цапам все дае ся планьше їсти перше а що ліпшого поздийше, так і я зробив, хоч там була і „правда“ но я не вірив, бо днесь правди для Русина ніт. Попросив я хлопців і дївчат щоб читали, і от диво! всьо одно пишуть, тілько то ріжниця, що »Пруское Слово« пише:

Руссссссссссссссссссссссскій, а »Правда«:

Рррррррррррррррррруссскій, ъ ѣ ъ ѣ ъ ѣ ъ ѣ ъ ѣ ъ ѣ.

Гарк, свиск, нещасте, кричу: біда! втікайте діти, пси ся повстїкали, і я сам напеперед до дверей, вхопив ціпи а дрожучи говорю: не пущу я більше тих псів до своей хати, щоби мені ставенькому сивому ні в Неділю спокою не дали.

Здоровлю Тебе Сину

Твій отець Кохан.

НОВИНКИ.

— **Буковиньскѝ** Русины народовцѣ вôдбули 4-ого с. м. въ Чернôвцяхъ великій політичный зъѣздъ зъ цѣлои Буковины. Зъѣздъ сей стоить въ звязи зъ намаганемъ Румунôвъ и жидôвъ зъизолювати Русинôвъ на Буковинѣ тай при помочи жмѣнки москвофульскихъ наймитôвъ розбити ихъ на два таборы. Головно ходить имъ о се, щобы вôдъокремити посла Василька за его смѣлѝ выступы въ парляментѣ. Зъѣздъ обговоривши ситуацію, ухваливъ резолюціи въ якихъ: высказуе повне признане и довѣре всѣмъ рускимъ буковиньскимъ посламъ, головно-жь Васильковы и Пигуляковы; взывае ихъ до солѣдарности и просить не залишити нѣякихъ средствъ, абы при обсадѣ епископского православного престолу Русины не були покривдженѝ.

— **Населене** въ Индіяхъ головно въ президентурѣ Бомбаю меншае скорымъ крокомъ, въ наслѣдокъ лютуючои тамъ вôдъ кôлькохъ лѣтъ чумы. Въ мѣстѣ Бомбаю за 10 лѣтъ зменшило ся число жильцѣвъ о 50.000 и выносить теперъ 770 тысячь душь. Въ окрузѣ Магиканта зменшило ся населене о 220 тыс., въ Біннорѣ о 61 тыс., а въ Пеома о 74 тысячь душь.

— **Двохъ** дефравдантôвъ — полковника Джейнольда и капитана Ґрина, котрыхъ пошукуе правительство Сп. Державъ, арештовано мин. понедѣлка въ Квебеку (Канада). Оба они обжалованѝ о крадѣжь 2. міліонôвъ долярôвъ.

— **Опізнене** депеш вже не одного набавило шкоди або не відвернуло її від него. Так директор одного великого банку в Берлині телеґрафував до другого банку в Парижи, що там прийде гість міняти два чеки на чверть міліона франків. Чеки ті пофальшовано в Буенос Айрес, тож остерігав перед їх виплатою один начальник другого. Тимчасом депеша о кілька минут спізнила ся, і гроші як-раз виплачено в Парижи на фальшиві чеки.

— **Доносять** намъ зъ Ландсфордъ, Па., що прихвостень москвофулôвъ, Хуробъ, починае точнѣсенько ґакъ само свинити въ Ландсфордъ, якъ свого часу въ Олифантъ. Вѣчно интриґуе, ѣздить по НюЙорку и Скрентонъ де сидить по тыжневи, и зовсѣмъ занедбуе свои обовязки. Людямъ не стае вже терпцю и недвозначно говорятъ, (впрочôмъ зовсѣмъ справедливо), що зроблять зъ „ґаспадіномъ“ прихвостнемъ такъ само, якъ зробили Олифанцѣ. Иншои рады мабуть нема.

— **Переповненый** людьми трамвай (стріткара), наслѣдкомъ неуваги моторменa злетѣвъ въ Істонъ, Па. зъ высокои горы и перевернувъ ся. Двохъ людей погибло; 25-охъ тяжко потовкло ся.

— **Пасейска** руска церков була записана на латиньского бискупа. Деякі Русини купили остатними часами нову церков, щоби не бути під бискупом і покликали собі о. Волошина з Маганой Сити, Па. Але щож? Католицкий бискуп заказав о. Волошинови правити богослужене в одну Неділю. О. Волошин не правив Служби Божої тай зачав вести „контахти“ з католицким бискупом, щоби той ему не псував бизнесу а в минувшу Неділю вже читав в церкви лист по латині, що католицкий бискуп з Нюарку позваляе ему „пошвеціц тоту церкев“! Значить о. Волошин знов пустив вовка до кошари, а нерозумні люде купили собі церков і мислять, що она їх власна, що бискуп не мае до неї жадного права... Коли то вже Русини прийдуть до того розума, що не будуть просити католицких бискупів, щоби їм позваляли „пошвеціц церкев“?

— **Пôсля** найновѣйшои адресовои книги, выданои сими днями, числить мѣсто Чікаґо въ Илинойсъ 2.149.000 жителѣвъ, або о 70.000 бôльше, якъ числило минувшого року. И погадати, що передъ 20 лѣтами було оно маленькимъ мѣсточкомъ.

— **Грôмъ** ударивъ дня 18. с. м. въ велику стайню А. Юглена въ Госайнъ, коло Мілвоке, Віс. и запаливъ еѣ. Въ стайни було тодѣ 102 гарныхъ расовыхъ коней, зъ якихъ нѣ одного не вспѣли уратувати. Всѣ згорѣли.

— **Годинникаря** Г. Спада, при ул. Лакована въ Олифантъ, Па. (дôмъ Шпіца) обôкрали 20 с. м. злодѣѣ. Учинили они се въ той способъ, що въ ночи выбили вôкно робôтнѣ и загорнули все, що було за вôкнeмъ, якъ годинники, револьвери, ножики и т. п. Злодѣѣвъ не зловлено доси.

— **Остерѣгаю** всѣхъ Русинôвъ въ Сп. Державахъ и Канадѣ передъ двома братами Григоріемъ и Иваномъ Ганчарикъ родомъ зъ Лешнева пов. брôдского, въ Галичинѣ, котрѝ вештають ся помѣжь нашими людьми и обкрадають ихъ. На рускѝ великоднѝ свята приѣхали они до своихъ землякôвъ въ Бофало, Н.Й. Ту гостили ся цѣлый тыждень а коли дня 2. с м. всѣ бординґери порозходили на роботу, пôслали господиню по пиво, щобы за той часъ могли „зревідувати“ куфри своихъ ближныхъ. Заки господиня повернула зъ пивомъ, загорнули зъ куфрôвъ 52 доляри и утекли (имовѣрно до стейту Мічіґенъ). Се стало ся въ моеи сестры, Юл. Дубасъ. Оба братчики заблукали до насъ зъ Питсбурґъ, Па. де, якъ кажуть, мали бути арештованѝ за крадѣжь. Ихъ фотоґрафію, случайно полишену намъ, мы вôддали въ руки поліціи, котра вже шукае за ними. Не знаю, чи вспѣють зловити ихъ або нѣ, але люде най стережуть ся ихъ.

Волод. Карпець.

Бачнôсть!

Сергий Кисільовский наш аґент відвідає сими днями предплатників „Свободи“ в стейтах Ню Джерзі, Ню Йорк і Конектікот. Він має право колектувати предплату за „Свободу“ і полагоджувати всякі други справи в нашім імени. У него можна також купити всякі цікаві рускі книжки.

Видавці „Свободи“.

Справы „Р. Н. Союза.“

ГОЛОВНЫЙ УРЯДЪ:

Председатель:
Rev. A. BONCHEVSKY,
10 May str.
ANSONIA, CONN.

Секретарь:
D. D. PYRCZ,
P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Касіеръ:
ALEX. SHLANTA,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

В мѣсяцю Марцю с. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючі нові члени:

	Число в гол. книзі:
Lansford, Pa.	
Скірчак Стеф.	2442
Рошко Михал	2442
Тхір Мария	2443
Jersey City, N. J.	
Гладик Виктор	2443
Зубик Іван	2444
О. Гр. Кульчицкий Цмайло	2444
Mt. Carmel, Pa.	
Волчко Іван	644
В місяцю Апрілю	
Bellevernon, Pa.	
Ґрабаня Петро	2038
Кардаш Василь	2439
Шляпта Петро	2439
St. Louis, Mo.	
Калїшевский Антін	2440
Pittsburg, Pa.	
Смарж Петро	2354
Кулик Андр.	1806
Ференц „	1806
Дулина Мих.	1807
Кулик Петро	1817
Рогаль „	1827
Коцур „	2367
Царик Іван	1778
Jetsey City, N. J.	
Ющак Анна	2445
Кадобец Йосиф	2445
В місяцю Маю	
Scranton, Pa.	
Мигалич Михайло	2440
Цимбаляк Іван	2441
„ Анна	2441

Д. Пирч,
секретар

НОВИНКИ.

— **Памятайте на „Руско-Народный Дôмъ Еміграційный въ Америцѣ“** и высылайте жертвы до касіера пôдъ адресою: MR. LAZOR SYROTIAK, 42 Washington st., YONKERS, N. Y., а заразомъ увѣдомѣть о тôмъ секретаря пôдъ адресою: MR. K. KIRCZOV, 140 Essex Str., JERSEY CITY, N. J.

— **Конець півроку ся зближає. Хто ще не заплатив за „Свободу“, нехай спішить ся.**

— **Селянинови** Францови Паґольови зъ Рамочагазы, сабольской столицѣ на Угорщинѣ породила жена 19 те зъ ряду дитя: одного хлопця, здорового мовь пампухъ. Урадôваний батько сѣдає и пише листъ до цѣсаря, въ якôмъ просить его дуже чемно, абы приѣхавъ до него въ кумы. Я вже покумавъ ся зô всѣми въ цѣлôй охрестности, такъ кôнчить ся листъ, и теперь маю велику охоту бачити Васъ Найяснѣйшій Пане, хрестнымъ батькомъ своеи наймолодшои потѣхи.

Що подумавъ собѣ Францъ Йосифъ про смѣлого Мадяра по прочитаню листу? Чи мавъ охоту поѣхати въ кумы, чи може злі языки не допустили до сего, о тôмъ мовчить історія. Лише мадярскі часописи донесли онагды, що Францъ Паґольо одержавъ зъ цѣсарской канцеляріи 100 коронъ · на крижму для свого сына.

— **Юрий Паницщак** отворив власну ґросерию в Winnipeg, (332 Jarvis Str.) Се відай перша руска крамниця, яку заложив наш Русин в Канаді.

— **Страшенна** експльозія ґазôвъ лучила ся дня 19. с. м. коло Наксвилъ, Тен. въ копальни вугля званôй Фратервилъ. Експльозія знищила цѣлу копальню и забила або живцемъ похоронила 227 робôтниковъ, які працювали подъ землею. Тôлько оденъ одинокій майнеръ, якійсь В. Морґанъ, выйшовъ живый зъ катастрофи, а то тымъ способомъ, що бувъ въ тôмъ часѣ на головнôмъ корытари, звôдки тыснене воздуха, выкликане силою експльозіи, выкинуло его живого на верхъ. До дня 23. с. м. выдобули зъ пôдъ землѣ 150 трупôвъ. При деякихъ найдено листы до родины, зъ якихъ видно, що нещасні погибли повôльною смертію, зъ причины недостачѣ воздуха. Ось уривокъ зъ одного такого листу: „Найдорожша Жено! — Мы присыпаній землею, маемо мало воздуха, якій псуе ся зъ кождою хвилькою. Теперь 12. година. Лишаю Васъ въ лихôмъ положеню, але здайте ся на Бога. Вôнъ поможе Тобѣ и моимъ дрôбнымъ дѣточкамъ. Насъ ту е кôлькохъ и незнаемо, що стало ся зъ прочими людьми. Нѣхто зъ насъ не покалѣченый, але гинемо зъ браку воздуха. Охъ, ще оденъ вôддыхъ! Прощай жене — прощайте дѣти! Маемо теперь 25 мінутъ по другôй; кôлькохъ зъ насъ ще живе. О, Боже, воздуха! Олено, не забувай мене и тямь о дѣтяхъ. Прощайте найдорожшій! — Дж. Л. Фаверъ“. При трехъ иншихъ найдено также подôбні передсмертні листы. Жены, дѣти и родичѣ погибшихъ, читаючи ихъ, гôрко рыдали. — Въ згаданыхъ майнахъ не було ґазу; вôнъ наплывъ до нихъ зъ сусѣдной, старон копальнѣ и то невеличкою дѣрою, яку онагды продовбавъ оденъ хлопчище. Дѣру заткано вправдѣ, але мабуть не добре, бо ґазъ таки нагромадивъ ся въ великôй скôлькости и експльодувавъ.

— **Обчислено,** що на кули земской умирае рôчно 33 міліоны людей; се значить на оденъ день 91.554, на годину 3.730, а на одну минуту 62 случаѣвъ смерти. Кождои секунты умирае отже оденъ чоловѣкъ. Пересѣчный вѣкъ чоловѣка выносить 32 лѣтъ. Четверта часть уроджденыхъ вмирае передъ 7-ымъ рокомъ житя, а друга червертина передъ и7-ымъ. На 10.000 людей ледви оденъ чоловѣкъ доживае 100 рокôвъ. Подруженій живуть довше нѣжь люде вôльного стану. Зъ 10.000 подруженыхъ, що доходять до 70-го року житя. есть: 43 духовникôвъ и політикôвъ, 40 рôльникôвъ, 53 ремѣсникôвъ, 32 вôйсковыхъ, 29 адвокатôвъ и инжинѣрôвъ, 27 професорôвъ та 24 лѣкарôвъ.

— **Иміґрація** до Спол. Державъ росте безъ упину. За послѣдныхъ 4 мѣсяцѣ приѣхало сюды около 179 тысячь свѣжихъ иміґрантôвъ, себто о 30 процентъ бôльше, якъ въ тôмъ самôмъ часѣ минувшого року.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ

Учителям в старім краю, котрі мають охоту прибути в Америки і запитують нас о информациї відповідаємо; що наш нарід ще не має таких шкіл, в яких міг би дати утримане учителям. В Америці руский учитель мусить ще знати дикінку і провадити хор, щоби міг зробити жита.

Мих. Репетовский, Meyers, Mont. — М. Босак є аґентом і живе в Олифанті.

Кум Гриць і Василь.

(З Канади)

Гриць: — Слава Богу Ісусу Христу!

Василь: — На віки Богу слава! Го-го-го! А то що таке стало ся? Палагно, Палагно! а дай–но сюди попелу на ноги кумови Грицеви посипати, бо вже не памятаю, коли були в нас. Чи не боїте ся, кумку, лишати самої жінки дома? На пса вроки, нічого єї не бракує. Бо який лабандюга десь замотав би ся, наробив би збитка, так як оден „патріот“ коло Ґімлї. Десь там чоловіка не було дома, а той зайшов туда і давав жінці десять долярів... Але нічого не вдіяв і щоби був не втік, то певно треба би було єму зуби збирати по лісї. А тьфу! бій тя сила божа з таким чоловіком!

Гр.: — Та чув я ту чув о нім, на тім не конець, бо він робить колотню в цілій колонїї. Він, знайте, належить до тих кривославних. Видко, що десь облизав кривославної бороди і ту намовляе, щоби до него приставали. За другими жінками гонить, а свою як фіру мае, хоть бери тай півсема з неї роби.

Вас.: — Дайте єму спокій; не треба нам его гріхів рахувати, от ліпше перекусїм, прошу, куме, покушайте! (Як раз Василиха принесла миску пирогів і гербати дала).

Гр.: — Знайте, куме, мені і їда не в голові, не можанї спати, анї їсти і робити годї.

Вас.: — Та чим так гризете ся? От беріть і кушайте, що Бог сьвятий нам дав.

Гр.: — Спаси Біг, не просіть, недавно як їв! Я думаю, як тепер з нами буде. Одні кажуть, що французкий бискуп хоче нас взяти під свою власть, тай потому будемо мусїли платити десятину ми і наші потомки, а як ся не підпишемо, то будемо шизматиками, тай така біда.

Вас.: — Ха, ха, ха! Бодай вас куме, та чому шизматик ми? Прецінь ми називаемо ся Русинами, повинниськмо отже свое шанувати, а чужих опікунів за ворота виганяти і стеречи рускої віри. Єсли ви самі не схочете, то вас ніхто не всилує належати до иншої віри.

Гр.: — Я чув, же той французкий бискуп і десяту курку би взяв і як видко, що їм не ходить о душу, але о кишеню. От скажу вам одну річ, шом чув, що якийсь бискуп післав для папи римского $60.000, а другий $30,000. Таких бискупів є богато, то зробить купу грошей.

Вас.: — О, то чуйте. біг ме, того всього за богато. Коби нам ту хоть десятину на цїлу Канаду Русинів, то певно би не ходилисьмо з мішками що весни. А ту дивіть но, оден чоловік тілько потребує.

Гр.: — Тепер вам скажу дальше. Іду колись то з Плесант Гому з почти, а напеpед мене ішло двох чоловіків і розмовляли о попах. Оден з них каже: найліпше би було, щоби собі попа православного спровадили.

Вас.: — Кажете, же хотять тих попів кривославних? Я вам кажу, що аж тогди бисьте знали по чому локоть квасу; тоти попи з бородою, то знайте куме, чиста біда. а тої бороди, то ви самі, куме, напудилибисьте ся. Як раз я собі нагадав, що мені оден купець в Чернівцях розказував за того попа з бородою. Десь то було другого гижня по Різдві. Поїхав я в середу до Черновець на торг з пацюком. Стою, стою. аж десь коло полудня приходить купець, тай згодив за 14 левів, відтак пійшли ми випити могорич, а при тім щось зайшло нам о попах. Купець засьміяв ся і каже: Ей, що там ваш піп, о то коло Кучермарова одно село мае попа. Приходжу одного разу там до коршми, було то вже по полудню, за столом сидять піп, паламар і дяк і потягають собі тую сивуху. Коли добре собі надоїли, спершись на руках на столї, так задрімали, а піп з бородою, бідачиско, по бородї зсунув ся аж під стіл на підлогу і став храпіти аж коршма ходила. Незадовго зачали сходити ся легінї, а відтак дївчата, отже дяк з паламарем обуджені стуканем, протерли очи тай з коршми вийшли. Молодїжи що раз більше зачало сходити ся, а вкінци прийшли і музиканти, та відтак як не втнуть якогось дрібненького, що аж я сам мало що не пійшов в танець. Одні ниють, другі в парі розмовляють, а треті кругом обертаються, аж коршма ходить, а піп як храпів так і хропить. Забава тревала до пізної ночи. Почали відтак по троха розходитись і незадовго коршма зістала порожна. На дворі тогди був добрий мороз. Молодїж наробила троха болота, попови. знайте, бороду припечатали до підлоги, борода примерзла, тай біда. Я приглядаю ся з далека, а піп хоче встати, але не годен і так рад нерад мусїв переспати аж до рана. В понеділок дяк з паламарем пійшли до церкви, чекають годину, дві на попа, але надармо. Пійшли до попадї, а она каже: еґомосці ще від вчера нема. Дяк з паламарем пійшли до голови по розум, де свого попа відшукають і так на велике щасте застали попа ще в коршмі під столом в двоє скуленого, котрий силував ся освободити від приемної постелї, але не годен, бо бороди анї дай Боже відорвати, а відрізати шкода. Тогди паламар і дяк беруть відривають по одному волоскови, решту відхухали і таким способом попа освободили. Але на бородї позістали ще цамилї з леду і болота, взяли отже попа запровадили до кухнї, де Сура бараболї присмажувала на обід. Отже від духу почало з бороди Сурї в рондель капати. Сура як не стане сварити: ті шшкреф, швіня, іди собі на свої імощ бороду капати. З тим отже попа вигнали. — Видите, куме Грицю, які тоти попи кривославні.

Гр.: — Се, бігмо, ви файну сторию чули. Тілько певно, що не всї они такі. Трафлять ся погані люде і між кривославными і між французкими і між рускими, але я ся чудую, чому то кривославні та французкі, всї пхають до нас свій дзюб, а наші чомусь боять ся прийти.

Вас.: — Ні, куме, они не боять ся, але наші люде хоть побудовали де-не де маленькі церкви, але більше то нічого не постарали ся. Тепер треба би, аби побудовали мешкане, уложили пенсию для священника, бо божим духом не буде жити; если о тое постарають ся, то й свій піп зараз прийде.

Гр.: — Та оно так, коби хліб, а зуби ся знайдуть... Бувайте здорові, бо жінка схоче сповідати і без попа, дем так довго забавив ся.

Вас.: — Дякую вам, куме, що не забуваете за мене. Дай Боже здоровля і дорогу щасливу.

Підслухав Френк.

ПІСЬНЯ КАНАДІЙСКА.

Сонце сьвітить, ясно землю огріває,
Наші рускі серця письмо озаряє.
Ци знаете люди, що ми Русинами,
Що вся божа сила все буде між нами?
Про то в школї вчіть ся, читайте, сьпівайте,
А потім читальню собі закладайте.
Сходіть ся до неї, книжочки читайте
І свій руский розум всї враз просьвіщайте.
Наша руска доля тепер не загине,
Русин своі віри пійк не покине.
Сьвященик, учитель також там прибудуть,
Вам розум просьвітять і гаразд всїм буде.
Як то красно буде, село звеселять ся,
Бо в селї письменність, добро розмножить ся.
Каса позичкова в селї заведе ся,
До шпіхлїра збіже з села соберетъ ся
І своя вигода і гаразд розмножить,
І гріш розведе ся і добро помножить.
Як то красно буде, як всї засьпівають,
Другі люде скажуть: они розум мають.
То ж прибудьте до Канади сьвященики щирі,
Та щоби ми тое дїло вже раз розпочали
Буде приклад для людей а слава для Бога,
А від Бога сьвященикам буде нагорода.
Тай розсїйте тверде зерно тут по нашій нивi
Тай заверніть свої вівцї з чужої кошарі
Хоч би не мож завернути заблудшу вівчину
То старайтесь, щоби другі не пішли за ними.
Не жалуйте своїх трудів, кріпіть ся на силах.
Бо давно і Апостоли вчили на пустинях.

Подав Павло Федорків,
Стар, Альберта, Канада.

ВСЯЧИНА.

Університети в Росії.

Після урядових справоздань з р. 1899 число студентів в девятьох российских університетах виносило 15.588. З того було в петербурскім університетї 3.788 студентів, в московскім 4.025, в київскім 2.316, в харківскім 1.231, в казаньскім 818, в новоросийскім 498, в дорпатскім 1.265, в варшавскім 1.122, а в томскім 525. Крім університетів істнують ще отсї найвисші наукові заведення, до яких приймають молодїж з сьвідоцтвом зрілости: академія військово-лїкарска 150 осіб річно, Демидівский лїцей 100, два інститути історично фільольоґічні по 50, і чотири ветеринарийні (в Харкові, Казани, Варшаві і Дорпатї) по 200 студентів. Вкінци около 200 покінчених ґімназистів вступає щорічно до ріжних иньших наукових заведень.

Гроші з ослячими головами.

Перед 20 роками в Сполучених Державах північної Америки вибила вашинґтоньска мепниця кількасот тисячів 10-долярівок, на яких американьский орел перерпений представляє ослячу голову. Такої шутки допустив ся якийсь анґлїйский ритівник відправлений зі служби в менници. Перед відходом вирив він форму на 10-долярівки і від'їхав до Анґлії. Коли гроші пішли в обіг, замічено аж тоді підступну шутку, але аби не викликувати заколоту, правительство не стягало урядово сих грошей, лише в міру напливу їх до кас, казало їх нищити. Доси стягнено лише половину сих »ослячих« грошей, а прочі находять ся ще в обігу. За ними пильно пошукують нумізматики і платять за них солоно. На днях продано таку 10-долярівку в Чікаґо, Іл. за 700 долярів.

Шкаралуща з яєць.

Люде звичайно не знають, що шкаралуща з курячих, качачих і гусячих яєць може принести для них чималий хосен, тому викидають єї на сьмітя. Шкаралуща має в собі богато вапняних і фосфорових солей, які дуже потрібні в орґанізмах молодих домашних зьвірят. З тої причини добре-б було сушити єі, товчи на порошок і посипати ним поживу для лошаків, телят, ягнят і т. п. Сей сам порошок можна мішати до поживи для курей і качок а тоді они о много лїпше несуть ся.

Розкопи в Перзиї.

В 1894-ім роцї дістала Франция від шаха Наср-ер-Діна монополь на археольоґічні розкопки в Перзиї. Після умови половина викопалищ мала припасти Франциї а половина Перзиї. 1897-ого вислало француз-ке правительство до Перзиї ученого, Морґапа і сей він через 4 роки розкопи на місци давного міста Сузи при помочи 600 до 1.200 робітників. Результати розкопів були знамениті. Найдено написи з іменами королів до 30 віку перед Христом. Відкопано старинний город Сузи, котрого мур був збудований з палених цегол. Город лежить на горбку. Коло горбка є руїни сьвятинї. Викопано й обеліск короля Маніхту-Ірба, покритий написом о 12.500 значках, що містять ґеоґрафию цїлої старинної Халдеї. Крім того найдено, розкішний бронзовий стіл, що опирає ся на чотирох людских статуях і оздоблений вужами, колюмни, таблицї з написами, бронзового льва, що важить 100 кільоґрамів і т. д. Глиняних табличок покритих клиповим письмом а писаних еляміτскою мовою, котру доперва тепер відчитано, пайдено поверх 2.000. Містять вони: родоводи царів, приватні правні умови, листи, записки і т. д. Відкопаний гріб Ахеменіхів містив множество монет з 4-ого віку перед Христом, золотих пашийників і дорогоцїнних параменпиків. Найцїннїйшою знаходкою є камінний монумент, 2 метри високий і покритий плоскорізьбами та написями. Як по відцифрованю значків показало ся, єсть се збір закопів царя Бхамурабі з часів Авраамових. Списане там право карпе, горожапьске і торговельне. Збірка зачинає ся поетичним вступом, по чім наступають ясно стилізовані норми. Ось для приміру виїмки з тих закопів: „Коли пожар обхопить хату, а помагаючий ратувати пожадає майна властителя і краде — нехай буде кинений в огонь. — Хто вломить ся до хати, аби красти, і люде єго приловлять на сім, нехай сейчас поже смерти і буде погребаний на місци. — Хто без призволу властителя вирубає овочеве дерево в садї. нехай заплатить ціпу срібла. — Хто винаймить бика і через лихе обходженє спричиняє єго смерть, нехай зверне бика за бика. — Хто виколе другому око, нехай заплатить єму пів цїни вола. — Коли муж закритою грамотою дарував жінці хату, поле, сад. то діти по смерти мужа з своєю материю нехай не ведуть спорів, а вона нехай лишить по собі спадщину тому синови, котрого волить над иньших. — Коли хто без сьвідків і грамоти зробить запис, а прийде потім до спору, тоді не можна покликати ся на суд і т. д.“ — Сей документ викликав велике заінтересоване в правничім сьвіті. Всї викопані скарби перевезено вже до Парижа, де їх можна буде оглядати в Grand Palais.

Гагілка.

Вербовая дощечка-дощечка,
Ходила по ній Насточка-Насточка.
А деж ти, Настко, бувала-бувала,
Як діброва палала-палала?
Ришитом воду носила-носила,
Діброву я гасила-гасила;
Білько на ришиті водиці-водиці,
Тілько в парібка правдиці-правдиці;
Кілько на ришиті дірочок-дірочок,
Тілько в парібка дівочок-дівочок.

Подала Варвара Катеринич,
з Rosthern, Sask., Canada.

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене напередъ.

— Календарь „Союза" на рôкъ 1902 — е така книжка, котра мае вартôсть не на днѣ, але на цѣле житє. Редакція „Свободы" продае его по 50 центôвъ.

Глухоту

такожъ шум в ушах лічить в найкоротшім часі. За тану ціну. Пишіть сейчас. Всякі пояснення даром. Лічимо навіть слабости, котрі взагалї вважають невилїчимими. Одинокий заклад сего рода в Америції. Руска клїніка St. Louis, Mo., 938 Henrietta Str. 15 авг. 02

ДОКТОРЪ ПРАВЪ

ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,

—адвокатъ,—

N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнѝ папары и повномочія. авг02

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купца? Она веде просто до

Юрія Хиляка

въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него найдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту" и скоро а безпечно пошле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то все — нѣ! Вôнъ мае ще найпарад[нѣйшій] салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôдной бабки на весѣлю.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО

готельничій

River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Заступай ся до Митренка;
Готель, виску, пиво мае,
Повний салонъ долинае.
Є цигара, є и газ
На мітинги, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цікаве, —
А що выпьешь, то знай брате,
Пôйде дальше, нѣжъ у пятѣ!

Гаврілъ Малинякъ

Гуртовный складъ
(Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN, PA.

Мае заведѣрды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры лѣпшого ґатунку. Братя! замовляйте у свого!

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ —

ВАСИЛЯ ТУРКА

на Стордкисъ, Па.

Продае свѣжі трунки и добрі цигары [illegible] — на весѣлє и забавы.

[Ю]лїянъ Копистяньскій

(Julian Kopystianski)
24 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.

Первоорядный салонъ рускій. — Найлучши напитки на пляшки и бутельки, пиво розмаитого ґатунку, горѣвки досконалі, цигара дуже добрі. [illegible] Братя Русины до свого брата Юльяна.

Юрко А Прокоповичъ, гребникъ, готельникъ, и Livery Stable
Гала на мітинги и забавы, —
1 Jones Str., OLYPHANT, Pa

ОДИНОКИМЪ

[illegible] рускимъ друкарьомъ въ Америцѣ есть:

ВАСИЛІЙ САРИЧЪ

517 E. 13th Str., NEW YORK, N. Y.

[illegible] друкарню красно и дешево, [illegible] въ Америцѣ. Онъ друкуе рускомъ, словацкомъ и англицкомъ языку: статуты, бальовы тикеты [illegible] що только для братствъ и [illegible] потрѣбно.

Адресъ: W. V. Serych, 517 E. 13th St NEW YORK, N. Y.

Dr. F. J. Meek,

(МИКОЛАЙЧИК)

СПЕЦИЯЛИСТ СЛАБОСТЕЙ [illegible] ДИТЯЧИХ І ВЕНЕРИЧНИХ.

[illegible]

8 N. Shamokin Str. SHAMOKIN, PA. Телефон Nr. 1673

МИХАЙЛО БОСАКЪ,

Посылае грошѣ до краю въ протягу 14 днѣвъ.

Продае шифкарты такъ тано якъ и компании въ Ню Йорку.

Продае тикеты колѣйовѣ до Ню Йорку.

Продае правдиву крайову палюнку и вино.

Мае голсейлъ (wholesale) на всѣ американски трунки.

Задармо потверджуе всякѝ паперы и дае раду, бо есть

Нотарь публичный, чоловѣкъ ретельный и честный.

M. BOSAK, Jones Str.
OLYPHANT, Pa

ДІЯМЕНТОВИЙ ЕЛЄКТРИЧНИЙ ХРЕСТ,

званий також хрестомъ Вольта, зістав відкритий кілька літ тому в Австриї, а задля своїх великих приметъ розповсюднив ся скоро в Німеччинї, Франциї, Скандинаві, і других европейских краях, где нині уважають его за найсильнїйше средство против ревматизму і других слабостей.

Електричний Діяментовий Хрест лїчить руматизм мускулів і суставів, невралґію, болї в цїлім тїлї, нервовість, нервове ослаблене, безсонницю, пригноблене, гистерию, паралїж, трясене, удар, епілепсію, танець сьв. Віта, пальпітацию, нервовий біль голови, і всї слабости нервового систему. Єго добродійний вплив видно вже по кількох годинах, хотяй часом треба на него ждати кілька днів.

Коштує доляра, при чім ґарантує ся, що принесе стілько користи, що найлїпший електричний пояс, що коштуе 15 або 25 рази тілько. Ніхто в родині, хорий чи здоров, не повинен бути без Електричного Хреста, сего найлїпшого средства против слабостям. Пришли доляра, а ми пішлемо тобі оплачений оден Електричний Діяментовий Хрест, або 6 за 5 долярів. Тисячі листів від осіб, котрих вилїчив сей Хрест, суть достаточним доказом его сили. Ось два з них: Малам болї через много літ; тепер есьм здорова. Діям. Елект. Хрест вилїчив мене. Каролїна М Пітерсен, Richfield, Utah. Diamond Electric Cross Co., 206 Milwaukee Ave., Chicago. — Пов Панове: Вже 3 місяцї ношу Діям. Електр. Хрест. Давнїйше мав я болї в моїх плечах, так що не міг грати на скрипці. Тепер чуюсь зовсім добре. З поважанєм. W. Simon, учитель, Schaumburg, Cook Co., Ill. Марець 20, 1900.

DIAMOND ELECTRIC CROSS CO. Dept. 72,
306 Milwaukee Ave., CHICAGO, ILL.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co. Ld.

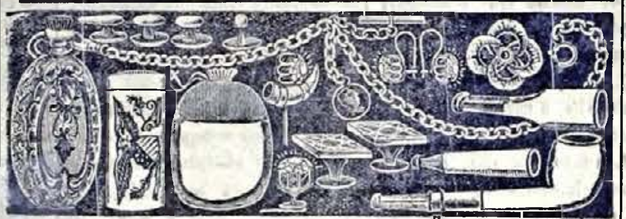
— ВЪ —

Shamokin, Pa.

327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый дôмъ великій, красный, котрый компания купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнѝ Русины належать до тои компании, купують зъ свого власного стору значить, спомагають самых себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $3,500.00

Заряджае нимъ: Т. Федько.

ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙБІЛЬШИЙ ВАРҐЕН ПРЕДЛОЖЕНИЙ КОЛИНЕБУДЬ! НИЧ НЕ КОШТУЄ ВАЧИТИ ТОВАР! Днесь предкладаємо одну з найлїпших годинок які продають: Правдиву Американьску 14 к. з подвійною золоченою ковертою, женьску або мужеску з Правдивим Американьским Осередком, дорогими каменями, добрим ходом R. R. ґарантовану, ніклеве викінчене, зреґулювану з письменною Ґаранцією на 20 літ, що до вигляду, витревалости рівну $40 щирозолотій годинцї. Всім любителям тої кляси годинки даємо в протягу найблизших 60 днів зовсім даром слїдуючі красні подарки: 1 Віденьску файку з морскої пінки, з бурштином вартости $1.50; 1 Правдиву з мор. пінки циґарницю варт. 75 ц; 1 правдиву м. п. циґарничку 50 ц; 1 шкіряний капшук на тютюн 25 ц; 1 ніклове пуделко на сірники 25 ц; 1 елеґантний золотий ланцушок з Cameo Charm $1.50; 1 прекр. золочену брошку $1.00; 1 пару кульчиків з брилянтами 1.00; 1 прегарну шпильку до машлї з каменем 40 ц; 1 пару золочених спинок до маншетів 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковнїрика 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 подарків шлемо C. O. D. $4.98 і кошта експресу з правом безплатного оглядання і відісланя назад на наш кошт сли не подобають ся. Де нїт експресового офису треба $4.98 післати зъ ордером. Хто пішле гроші з ордером дістане еще кишенковий ніж даром і всї річи оплачені реджістрованою почтою ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАРКАМИ сли купиш або продаш 6. Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До женьских годинок посилаєм 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок вмісто Дикенса. Пиши днесь заким наш товар буде розпроданий. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.

T. TALPASZ

ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебанїи.

Добрый вечеръ друже мой!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашъ? Зводки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашъ милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндзя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

Вôдъ теперь Русины въ Simpson, Pa. и околицѣ не потребують вже ходити до чужихъ, котрѝ ихъ обдерали и туманили, вызискували и смѣяли ся зъ ихъ легковѣрности. Най лишь они затямлять слѣдуюче:

ЯКИМЪ ГАВРАНЪ

ґросерникъ въ SIMPSON, PA

Се правдивый Русинъ, чоловѣкъ чесный и статочный (що потвердить кождый его знакомый) а все, що е въ его ґросерии, добре и не дороге. Ще одна выгода: ВÔНЪ ПОШЛЕ ВАМЪ ГРОШѢ ДО СТАРОГО КРАЮ БЕЗПЕЧНО И СКОРО. Идѣть до него, най чужѝ не розпихають черева нашою працею.

THE HOME BREWING CO.,

Shenandoah, Pa.

Выработлятъ бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.

Christian Schmidt, президентъ,
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

Велика фабрика циґарôвъ

ПОЛЬСКО-ЛИТОВСКОИ СПОЛКИ
въ Мт. Кармель, Па.

Въ мѣстѣ и околици знають добре сесю фабрику, бо всѣ лишь ту ордерують, а курцѣ-знатоки твердять, що лѣпшихъ циґарôвъ не найдете въ Пенсильвенïи.

Впрочѣмъ не треба хвалити, бо добре само хвалить ся. — Адресъ фабрики:

CIGAR MANUFACTUR. CO.
17 02 Mt. Carmel, Pa.

К. Файферъ,

одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.

Вынаймае возки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованой цѣнѣ.

Его офисъ лишь оденъ блакъ вôдъ рускои церкви, 806 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa. 125

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Иванъ Глова.

JOHN GLOWA

(POSTMASTER)

Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякѝ потребнѝ рѣчѝ до житя, якъ також можна купити убраня майнерскѝ и звычайнѝ.

Посылае також грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

Dr. John Szlupas

421 Penn. Ave.
SCRANTON, PA.

Знаменитый лѣкаръ. Довголѣтна практика дала ему способнôсть стати добрымъ лѣкаремъ. Лѣчить успѣшно всякого рода хоробы. Мае также свою власну аптику, зъ котрôй выробляють ся дуже добрѝ и помôчнѝ лѣкарства.

Розмовить ся по руски, литовски, польски и по англійски. — На цѣлой околици знають добре Шлюпаса.

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?

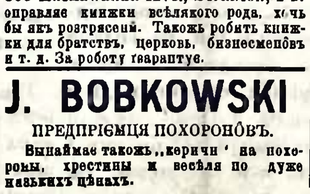
CONDRAD LOTZ,

305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa. оправляе книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрясенѝ. Также робить книжки для братствъ, церковь, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґварантуе.

J. BOBKOWSKI

ПРЕДПРІЄМЦЯ ПОХОРОНÔВЪ.

Вынаймае также „керичи" на похороны, хрестины и весѣля по дуже низькихъ цѣнахъ.

300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ

✳ TROMETTER'S ✳

(Трометтеръ)
Cor. Rock & Sunbury Str., SHAMOKIN, PA.
напротивъ National Bank.

Снѣданя. Обѣды, Вечерѣ.

Въ кождомъ часѣ можна достати такъ горячѝ якъ и зимнѝ перекуски. Потравы прилагодженѝ на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремѝ комнаты для родинъ. Найлучшѝ вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливѝ напитки. Цѣна дуже мала.

Выробляе братскѝ машлѣ, шапки, пôдзнаки, хоругвы, уніформы.

Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

P. V. OBIECUNAS,

1118 Carson str., Pittsburg, Pa.

Мае банкъ, заложеный въ 1894 р. Продае шифкарты на всѣ корабельнѝ лініи дуже тано.

Посылае грошѣ до всѣхъ частей свѣта дуже скоро и безпечно.

Мешкае 4 „блоки" вôдъ рускои церкви на „Савт-Сайдъ." — Вже часъ перестати ходити до чужихъ, а попирати свого. — Розмовите ся зъ нимъ по руски.

B. J. Keogh.

Продае всякѝ напитки темперенційнѝ, вайсбіръ и селцеръ.

СПЕЦІЯЛЬНѢ ОРДЕРЫ НА БАЛѢ, ПІКНИКИ, ВЕСѢЛЯ И ДРУГѢ ЗАБАВЫ ДОСТАРЧАЄ СКОРО.

Офисъ: 327 E. Centre Str.
SHENANDOAH, PA.

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ.

Въ Шамокінъ, Па. мешкае рускій кравець

ПЕТРО КУЗМИЧЬ.

146 Lincoln str.

Робить вôнъ всѣлякѝ убраня мужескѝ складно и дешево.

Хто у него замовить убране, нѣколи того не пожалуе.

B. W. Woshner,

Першо-рядный складъ убраня для дѣтей и дорослыхъ, 1306 Carson Str. межи 13 а 14 улицею, S. S. Pittsburg, Pa.

Хто лишь себе и дѣточки
Хоче гарно вбрати,
Той не мусить у жидôвски
Сторы заглядати:
У Войшнера все дешево
„Суты" въ модпôмъ крою —
И вôнъ певно вамъ не скаже:
„Ґеравтъ, дурный гою!"
Вер19

Одинокій

ПОГРЕБНИКЪ

на парохію руску въ Northampton, Pa. и околицю

M. F. S. Keck.

Только до него удавайте ся, а вôнъ всѣхъ красно и таньо обслужить.

ЧИ НЕ ЧУДЕСА ТО?

Такъ питаются люде, котори можно сказати чудеснымъ способомъ были вылѣчени отъ разныхъ тяжкихъ болѣзней.

Не чудеса то, а знаніе!

Кто терпитъ на яку нибудь болѣзнь и хоче отъ пен вылѣчитися; кто хоче надобути утрачене здоровье и силу, нехай съ вниманіемъ прочитае нижшеслѣдующи строки.

Доказано, що не каждый докторъ есть добрый лѣкарь, а дуже добрыхъ лѣкаровъ и совсѣмъ таки мало. Одинъ лѣкарь мало учился и для того иногого не може роспознати; другій зновъ много учился, но мало знае, бо не мае добрыхъ способностей. Прирожденна способность, быстрый розумъ и опытность, — отъ рѣчи, котори роблятъ лѣкаря добрымъ лѣкаромъ.

Чи чули де-що про профессора Коллинса?

Розумѣется, чули, бо его слава иде по цѣлому свѣтѣ. Онъ много учился въ славныхъ университетахъ не только въ Европѣ, но и въ Америцѣ; онъ много лѣтъ робилъ разни опыты и успѣлъ въ лѣкарскомъ знанію якъ найлучше, бо природа обдарила его выникаючою мудростью, острымъ розумомъ и великимъ талантомъ.

Теперь Профессоръ Коллинсъ есть человѣкъ славный на цѣлый свѣтъ. Не только обычни люди идутъ до него за помощью въ часѣ болѣзни, но и найлучши докторы удаются до него за порадою и поясненьемъ, коли не можутъ порозумѣти якой нибудь болѣзни.

Можно смѣло сказати, що кого онъ не вылѣчитъ, тому и никто другій не верне здоровья.

Профессоръ Коллинсъ дае поясненья докторамъ въ лабораторіи.

Той-то извѣстный и славный докторъ, щобъ якъ найлучше могъ помогти страждущому роду людскому, заложилъ лѣчебницу подъ именемъ „Professor Collins New York Medical Institute", ч. 140 West 34th street въ Нью Іорку.

Въ той лечебницѣ получили помощь уже тысячи слабыхъ, а межи ними и многи сотки славянъ. Въ канцеляріи той лѣчебницы каждый може бачити листы отъ множества краяновъ, котори сердечными словами дякуютъ Проф. Коллинсови за то, що ихъ нѣбы якимись чудомъ вылѣчилъ отъ найтяжшихъ слабостей, въ той часъ, якъ други докторы и лѣчебницы не могли помогти имъ.

За для недостачи мѣста, подаемъ тутъ только немноги и коротни изъ тѣхъ листовъ, заслужующи упоминанья.

YOUNGSTOWN, O. 1 Sept. 1900.

Пане Профессоръ Коллинсъ!

Посылаю Вамъ свою фотографію, щобъ видѣлисте, що уже здоровый. Цѣлыхъ 5 роковъ хоровалъ я. Одинъ докторъ говорилъ, що маю ятра нездорови; другій говорилъ, що бедра менѣ затвердѣли; третій казалъ, що пузырь маю не въ порядку, и т. д. Много грошей отдалъ я на лѣкаровъ, долго былъ и въ госпиталю. Вы же одразу познали, що менѣ треба, и Ваши лѣкарства за два мѣсяцы уздоровили мене. Каждому скажу теперь, що Проф. Коллинсъ найлучшій докторъ на свѣтѣ. Съ краянскимъ поздоровленьемъ Василь Гричъ.

SCRANTON, PA. 5 Іюля 1900

Чт. Проф. Коллинсъ!

Не знаю, якъ и высказати Вамъ свою вдячность за то, що мене отъ великихъ болей освободили. Мала велики боли во всѣхъ удахъ, колоко мене въ боку и въ крыжахъ. Страшно терпѣла. Была въ краю у великихъ докторовъ, лѣчили мене и профессоры въ Пештѣ; але дармо. Думала уже, що и до смерти не позбавлюсь того, але когда прийшла до Америки за сыномъ, тутъ менѣ порадили еще и до Васъ удатись за помощью, що и зробила. Лѣки, котори менѣ два разы заслалисте, мали той добрый учинокъ, що теперь — слава Богу! — здорова.

Съ поздоровленьемъ и почтеньемъ Марія Корешъ.

YONKERS, N. Y. 3 Іюня 1900.

Милый и чтенный проф. Коллинсъ!

Вамъ вѣдомо, що былъ я дуже хорый. Малъ кашель, душило мене, тяжко дыхалъ и при томъ чулъ боли въ персяхъ. Худнулъ постоянно и уже на костякъ былъ похобный. На лѣкаровъ выдалъ до 200 д. но дармо. Не могучи мене вылѣчити, казали, що маю сухоты и мушу умерти. А теперь я здоровый и важу 185 фунтовъ. — Ваши лѣки вернули менѣ здоровье. Подяка Вамъ. Іос. Вейнеръ.

POCAHONTAS, W. Va. 6 Мая 1900.

Милый панъ Профессоръ!

Нехай Вамъ Богъ заплатитъ за Ваше благодѣяніе. Была хора 6 роковъ, ходила по докторахъ, но они не могли помогти менѣ, бо не знали, яку слабость маю. Каждый инакше говорилъ менѣ. Уже не надѣялась и жити на свѣтѣ. Понапослѣдку захотѣла еще Васъ спробовати и слава Богу, що зробила то. Ваши медицины позбавили мене болей и теперь я толста, здорова и сильна, а люди говорятъ менѣ, що о 10 лѣтъ стала молодша.

Съ краснымъ поздоровленьемъ Анна Ковачинъ.

DETROIT, Mich. 13 Авг. 1900.

Профессорови Коллинсови въ Нью-Іорку.

Высокопочтенный Пане!

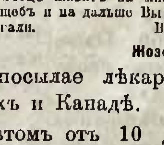

Ваша слава иде далеко — широко по свѣтѣ, але якъ бы цесари да короли знали Ваши глубоки знанія та опытъ, то не давали-бъ Вамъ лѣчити худобныхъ людей, а для себе держали-бъ Васъ. Я малъ несчастье упасти со сходовъ и тяжко покалѣчитися. Малъ порушены кости и въ нутрѣ сильно повредилъ себе, и лѣкари, котри мене лѣчили, говорили, що до смерти буду слабымъ калѣкою. Вы заразъ же зробили мене здоровымъ. Шкодую, що не можу Вамъ якъ належитъ отдячити.

Вашъ на вѣки благодарный Иванъ Пиларъ.

PITTSBURG, Pa. 18 Мая 1900.

Славному п. проф. Коллинсу.

Вы знаете, яку тяжку и по словамъ докторовъ невылѣчиму слабость я мала. Теперь я уже легко дыхаю, нищо мене не болитъ и чую себе здоровою. Съ благодарностью признаю, що Вы вырвали мене изъ рукъ смерти, бо инакше не было-бъ менѣ помощи. Нехай Васъ преблагій Богъ Отецъ живитъ на многи и многи роки, щобъ и на дальше Вы худобнымъ помагали.

Ваша вѣрна Жозефина Рошко.

Профессоръ Коллинсъ посылае лѣкарства по цѣлыхъ Соединенныхъ Штатахъ и Канадѣ.

Слабыи приймаются лѣтомъ отъ 10 до 1 годины рано, а по полудню отъ 2 до 5. Въ недѣлю только отъ 10 до 1 по полудню.

Пишѣтъ о всякой рѣчи на адресъ:

Professor COLLINS New York Medical Institute

140 W. 34th St. New York City.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ

Д. ГОЛОДА

38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ дôстане найздоровшѝ и найтаншѝ напитки всякого рода и пораду, де най лучше купити шифкарту.

C. M. HATHAWAY,

аґентъ вôдъ огневои асекураційнои компании.

Колектуе также грошѣ за рентъ. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до мешканя або на продажь на Blakely, Olyphant, Pa.

ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА